

Fons Patxot

Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans

INSTITUCIÓ PATXOT DE
CATALUNYA

ACOLLIDA A SUÏSSA D'ENÇA DEL 1936

Mens agitat molem
VIRGILI

Fons Patxot

Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans

EL TORN DE OCELLS
DE LA MONTAÑA

LA INSTITUCIÓ PATXOT ÉS TRIBUT DE VENERACIÓ A UN NOM DE TRADICIÓ SECULAR, QUE JO VOLDRIA PODER ESCULPIR EN EL TEMPLE DE LA INTEL·LIGÈNCIA, PER ASSENYALAR-LO ALS QUI HAVENT CONEGUT LA DOLOR, SABEN D'ESTIMAR

R. PATXOT i JUBERT

HISTORIAL INÈDIT DE LA INSTITUCIÓ PATXOT

FRAGMENTS

1926. 17 Juny. CONSELL :

Avui he convocat, a les sis de la tarda, en aquest hostatge del Carrer de la Cucurulla, els Senyors següents :

N'Eduard Fontserè, Director del Servei Meteorològic de Catalunya.

En Jordi Rubió i Balaguer, Director de la Biblioteca de Catalunya.

N'Agustí Duran i Sanpere, Director de l'Arxiu-històric Municipal de Barcelona.

El Mtre. Francesc Pujol, de l'Orfeó Català.

En Josep Ma. Batista i Roca, President de la Secció de Folk-lore del Centre Excursionista de Catalunya.

Els he convocats per constituir en íntima solemnitat el Consell de la INSTITUCIÓ PATXOT. De fet ja ho eren, perquè tots ells col·laboren de temps en les meves tasques, la realització de les quals m'hauria estat impossible sense llur capacitat científica i llur amical benvolença.

El pis on tenim estatge és construït de nou, amb els locals actualment buits, sense parament de cap mena, llevat del meu despatx que ha estat moblat fa pocs dies. Tampoc no és montat encara l'ascensor de la casa.

GUAITANT ENRERA

No essent habilitat el pis, una mica abans de l'hora me som posat a fer de porter, situant-me en el replà de l'escala a fi de guiar i distreure la pujada dels convocats, puix que es tracta d'un quart pis.

De primer, ha arribat En Duran i Sanpere, poc després el Dr. Fontserè i el Mtre. Pujol, als quals he ensenyat les nostres parets nues. Mentrestant, entrava En Batista i Roca, i En Duran i Sanpere me rellevava generosament de porter fins a la vingada d'En Jordi Rubió.

Cal dir que els meus hostes no semblaven pas sentir gens l'estranyor d'un estatge presentment tan poc casolà, sinó que més aviat la cosa ens feia una certa illusió a tots, com evocant en nosaltres temperaments estudiantils bon xic pretèrits i que no és cap mal símptoma que revinguin de tant en tant.

Resseguides les futures dependències, canviades les degudes cortesies i esplaiats els primers sentiments, ens hem constituït en Consell, començant l'assentada inaugural de la I. P. en el meu despatx.

Historiant una mica, he recordat que en la meva actuació jo m'havia acollit a les nostres Corporacions populars i això, no solament per acatament a la tradició que elles representaven, sinó també perquè volia deslliurar-me del defecte corrent a casa nostra d'individualitzar massa les tasques, les quals, no coordinant-se escaientment, acaben per malmetre part de l'esforç esmerçat.

Vaig obrar així mentre Catalunya curava legalment de la seva personalitat i la refermava dintre del dret constituït. Mes, d'ençà de la dictadura militar d'Espanya, aquelles Corporacions han estat apassionadament intervingudes per damunt de la llei, i la noció de govern esdevenint una engegada funció de domini, l'experiència ens acaba de mostrar el perill de mantenir la iniciativa individual sotmesa als incidents i a la mentalitat de dites corporacions.

Per aqueixa raó vaig resoldre muntar unes oficines on reuniria els treballs que teníem entre mans i que eren escampats en llocs insegurs. Això implicava una major sistematització i aquest era el motiu que ens aplegava, car la I. P. va eixamplant el seu camp d'acció per disciplines molt allunyades de la meva i ja sabíem que jo tot sol no podria pas menar-la plenament a terme.

A més, hi ha moments en els quals, no solament el meu físic, sinó majorment el meu esperit, s'afeblien, i havent-me'n adonat prou jo mateix, els pregava que, d'una banda, me perdonessin els falliments en els quals jo hagi incorregut i, de l'altra, els demanava l'obra de caritat que me sostinguessin amb llur fortitud quan me veiessin en defallença.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

En Jordi Rubió ha respost deixant vibrar el seu lleial optimisme, s'ha ofert en tot i per tot, m'ha donat una autoritat que sóc lluny de posseir i, en canvi, ha rebaixat exageradament la seva i ha afegit amb l'assentiment dels seus companys, que estava convençut que la reunió seria molt profitosa per als ideals culturals de Catalunya.

Reprenent la nota íntima, he volgut fer-los remarcar que jo actuava desplaçat car, per raons d'ordre moral que Déu sap, jo havia traspassat a la « Fundació C. Rabell i Cibils », diverses iniciatives testamentàries meves que pertocaven dreturerament a la meva família, a la tradició i al nom Patxot.

Així, les « Cròniques Catalanes », rigurosament havien d'haver-se publicat sota el nom del meu Avi En Rafael Patxot i Ferrer, que fou un bell exemple de civisme i molt donat als estudis històrics.

El « Cançoner Popular de Catalunya », pertanyia indiscutiblement al meu Pare N'Eusebi Patxot i Llagustera, músic de debó i cultíssim literat.

I els treballs de « Nefologia Catalana », era cosa de lligar-se amb el meu nom, per ésser la continuació d'experimentacions començades en el meu « Observatori Català » de St. Feliu de Guíxols i realització actual de projectes que aleshores esdevingueren impossibles.

Constitueix això un acte de desprendiment intel·lectual que no volia que ells ignoressin en judicar les meves orientacions.

Inventariant les activitats de la I. P., tenim actualment :

1r. — Els *Concursos Patxot i Ferrer*, comanats a la *R. Academia de Buenas Letras* de Barcelona i que versen sobre estudis històrico-político-socials.

2n. — Els *Concursos Musicals Eusebi Patxot i Llagustera* que regeix l'Orfeó Català.

3r. — Les *Memòries Patxot*, posades originàriament sota l'ègida de la Biblioteca de Catalunya, de la qual s'han hagut d'emancipar per les raons exposades en un dels paràgrafs anteriors.

4t. — *Bibliografia General Catalana*, en la qual es comprendrà tot el publicat en català i és tasca que va realitzant-se sota la direcció d'En Jordi Rubió.

GUAITANT ENRERA

5è. — Repertori dels *Manuscripts Catalans*; és feina començada aquest hivern per En Pere Bohigas i ens proposem inventariar-hi tots els manuscrits catalans coneguts.

6è. — *Llegendari Popular Català*, degut a una proposta d'En Rossend Serra i Pagès i s'ha iniciat ja l'aplegament de materials.

7è. — Tenim en premsa la *Quaresma de St. Vicent Ferrer*, utilitzant un manuscrit que ens oferí el Revnd. Dr. J. Sanchis Sivera de la Seu de València.

8è. — Encara que la majoria dels presents ja ho sabien, els he assabentats de l'avinença feta amb l'*Institut d'Estudis Catalans*, en virtut de la qual aquests podran continuar les seves publicacions en forma condicionada i a « despeses de la I. P. ».

9è. — Dintre la convenció precedent, resulta enclosa la publicació de la premiada *Arqueologia Litúrgica* del Revnd. Mn. Gudiol.

10è. — Entre les tasques en cartera per al vinent hivern, senyalava lloc preferent al *Refraner Popular de Catalunya*, a base dels materials de Mtre. Marian Aguiló, que el seu fill N'Àngel Aguiló m'havia generosament donats. També disposem de les colleccions de molts altres folkloristes.

He pregat a En Jordi Rubió que expliqués quelcom respecte de la Bibliografia Catalana, que ja fa temps tenim entre mans.

Ha recordat que en una conversa li vaig proposar primerament una Bibliografia Científica de Catalunya i com després, de mica en mica, la idea originària s'era convertida en una pretensió a tota la Bibliografia Catalana. Fa cosa d'un parell d'anys que hi treballem, i tenim actualment arxivades unes 25.000 fitxes dels segles XIXè. i XXè. Com a límit modern, hem posat el 1923, tenint en compte que, des d'aquesta data, ja hi ha qui va continuant la nostra bibliografia.

A fi que sia més aviat utilitzable aqueixa quantitat de materials, n'hem començat l'ordinació per anar-la publicant en forma especialitzada i, seguint aquest criteri, En Givanel està preparant i completant tot ço que pertoca a la *Prensa Catalana*, que segurament formarà el primer volum,

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

si bé, naturalment, no seran pas seriats, sinó independents dintre del corpus general.

Entrats dintre la Bibliografia, se m'acudí que calia completar-ho amb els Manuscrits Catalans. Aleshores En Rubió me feu sabedor de l'avinentosa d'En Pere Bohigas, el qual, havent estat pensionat a Paris, li podíem proposar tasca suplementària.

En Bohigas ho acceptà i a hores d'ara tenim fitxats tots els Manuscrits Catalans de Paris i els d'algunes Biblioteques departamentals franceses. Més endavant continuarà la feina a Londres i així successivament.

Dels manuscrits més notables en treiem fotografies per a ornar i documentar les nostres publicacions.

En Jordi Rubió creu que arribarem a anotar uns 2000 manuscrits catalans.

Adreçant-me a En Duran i Sanpere, l'he invitat a confessar les coses amb les quals ell m'havia penyorat en ocasió que jo visitava el seu Arxiu i ell no volgué deixar-me'n sortir enterament lliure.

11è. — I En Duran i Sanpere ens ha parlat de publicar *Les Solemnitats de Catalunya*, començant pels còdexs de Barcelona, que potser farien uns tres volums, als quals seguirien dos més referents a d'altres indrets de Catalunya.

Pel que respecta als materials de Barcelona, ha afegit que pràcticament estan a punt d'anar a l'impremta.

12è. — Ha continuat En Duran i Sanpere tractant d'una *Bibliografia Històrica de Catalunya*, que a ell i a mi ens havia ocupat més d'una vegada i que hauria de consistir en aplegar, en forma crítica i detallada, tot ço que hi hagi publicat respecte de les diferents contrades o poblacions de Catalunya.

El Dr. Fontserè ha subratllat el valor pràctic del propòsit, car actualment els que fan certes investigacions, perden un temps considerable en recerques moltes vegades inútils, com li era esdevingut a ell en voler situar a Catalunya fenòmens sismològics, i això ens ho estalviariem el dia que tinguéssim degudament ordenades les nostres fonts d'informació.

S'ha convingut que En Duran i Sanpere tindria cura de realitzar la seva proposició, ben acordant-se de primer i tostemps amb En Rubió, per tal de no duplicar les fitxes bibliogràfiques.

GUAITANT ENRERA

M'ha semblat convenient no alludir el Mtre. Pujol, a fi d'estalviar-li un conflicte de discreció, i pel meu compte he insinuat que la I. P. està madurant un estudi molt documentat de música catalana medieval, prenent peu del premi guanyat per Mn. Higini Anglès en els Concursos Eusebi Patxot i Llagustera.

Amb En Batista i Roca, hem reprès el tema del *Refraner Popular*, en el qual ja havia intervingut temps enrera.

Actualment, tenim el Refraner de Mtre. Aguiló i se'ns han ofert nombroses col·leccions aplegades per folkloristes de diverses contrades catalanes.

Continuant una qüestió anterior li he demanat si podríem comptar amb el Refraner d'En Sebastià Farnès. Ha respost que En Farnès tenia cedida la seva col·lecció per escrit a l'« Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya », emperó solament per a després de la seva mort, car se la reservava en vida. De moment, sembla que En Farnès es refusa d'englobar la seva amb els altres, potser per raó que havent treballat tants anys en una orientació determinada, ara li fa l'efecte que s'anulla la seva personalitat.

Aqueix argument és molt humà, mes no té aplicació al nostre cas i jo he insistit en que no se tractava pas d'aminorar l'obra de cadascú, sinó ben al contrari, de proclamar-la, d'enlairar-la i de fer-li el degut acatament. Que ço que jo pretenia era el Refraner Popular de Catalunya i per això tothom havia d'abocar-hi el seu proveïment.

Per tant, la I. P. no podia pas publicar refraners individuals, que foren inevitablement incomplets. A més, jo creia que en els moments actuals, no tenim pas encara la preparació necessària per al difícil estudi comparatiu, sinó que ens havíem de limitar a recollir al més rigurosament possible els materials, per deixar-los ben ordenats als folkloristes venidors, els quals així manejaran un millor utilitatge.

Posat a dir, he repetit ço que arreu vaig pregonant: que la I. P. no solament no vol prendre res a ningú, sinó que ho dona tot i àdhuc se dona ella mateixa. Perquè el nom Patxot que fa sonar no és pas el meu, sinó el dels meus passats que m'ha llegat una tradició secular de família, i ja que el nom s'acaba amb mi, jo vull posar-hi un termenal digne de la veneració i l'exemple llurs.

Tornant al Refraner, i pel que respecta a l'« Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya », els he fet sabedors que l'any passat el Dr. Carreras i Artau havia acceptat amb entusiasme la idea d'una íntima col·laboració

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

fent tota mena d'ofèriments, i em comunicà àdhuc la seva visió d'un Refraner segons un pla més extens i complexe que el nostre, car s'hi encloïa l'estudi crític i les derivacions dels materials.

Tot això són temes que pertocquen al sector representat per En Batista i Roca, el qual ha acceptat d'encarregar-se'n posant esment en lligar la nostra tradició folklòrica autodidàctica, amb la disciplina més estricta de les escoles modernes. I quant al Refraner d'En Farnès, ha afegit En Batista i Roca, que no calia pas perdre tota esperança, ja que una de les seves filles havia comprès el bon intent de la proposta nostra.

Canviades aqueixes primeres impressions d'iniciativa, la conversa s'ha familiaritzat, ha esdevingut més imprecisa i únicament s'ha hagut de consignar l'assenyada remarca d'un dels presents, el qual feia notar que aquesta reunió nostra en pro de la cultura i l'espiritualitat de Catalunya, segurament coincidia amb una altra d'antitètica, on es tractava de trepitjar i escanyar, si possible fos, tot quant nosaltres estimem, des de la llengua fins a la intel·lectualitat.

Eren les vuit del vespre quan donàvem per enllestida la presa de possessió, i davallant de llurs setials de conseller, els companys m'han ajudat humilment a tancar persianes, balcons i portes, mentre els fumadors feien llum, perquè encara no és feta la instal·lació elèctrica en el nostre hostatge.

I en repassar aquelles sales buides, hem sentit que ja hi havia un esperit, que Déu faci ben llevador.

1926. 25 Juny. — FRANCESC CAMBÓ

He tingut una assentada amb En Francesc Cambó per qüestions de la nostra dèria cultural respectiva.

Encara que, de bell començament, ja fóssim completament avinguts, la pràctica ha ensenyat que calia anar articulant les nostres tasques més íntimament.

Li he explicat tot el meu camp d'acció, i li he ofert d'enviar-li nota detallada per escrit, a fi que, coneixent-la bé, no permeti a cap dels seus subordinats que se fiqui dintre de les nostres afrontacions, car això era una jurisdicció que ens reservàvem exclusivament. D'aquesta manera evitarem incidents i moltes impureses.

Passant a un altre tema, li som exposat que la « Fundació C. R. C. » era senzillament un mite, el mateix que la « Institució Patxot », que ara anava sortint a llum.

GUAITANT ENRERA

— I el mateix que la « Fundació Bernat Metge », m'ha interromput ell somrient.

Doncs bé, també som vingut per això, per veure si hi hauria manera de consolidar aqueixes coses. Jo hi he pensat molt i no ho trobo pas per ara ; en primer lloc, per una certa malfiança dels homes que he après en la meua trista experiència testamentària, i segonament, perquè l'actual poder públic no comporta la iniciativa particular, i el present estatisme tendeix cada dia més envers l'anul·lació de l'home. Remarqueu que no parlo pas política, sinó que tracto merament sociologia experimental.

Ell m'ha contat que havia estat a punt de donar forma a la seva Fundació quan sobrevingué el Cop d'Estat espanyol, emperò que llavors ho deixà córrer i es posà a veure venir, majorment en adonar-se que no se respectava ço que fins aleshores havia estat respectat.

Com a possible solució, s'inclina a fer-ne una societat anònima, condicionada amb una certa intervenció estrangera — per exemple l'*Institut de France* — i a semblança de la Institució Osma.

Donant tómb al tema, me som enterat de que la discutida fundació de l'ex-ministre espanyol Osma, fou redactada pel mateix Antonio Maura, quan aquest era President del Consell de Ministres, i constituí la feta un *tableau* complet de ministerialisme espanyol, al qual se pot afegir que ambdós ministres s'escandalitzaven del separatisme en el Congrés.

He tancat l'entrevista parlant de l'Institut d'Estudis Catalans, que la fòbia de l'actual Diputació considera no existents i el nom del qual àdhuc voldria fer desaparèixer. L'he sorprès amb la nova que no manquen intellectuals catalans, arrecerats en una Corporació erudita i contrària a l'I. E. C., que ara treballen a l'ombra per ésser-ne els hereus, almenys de la part històrico-filològica. Altra sorpresa en dir-li com tothom ignorava que l'I. E. C. fou gestació d'unes converses amb el Dr. Revnd. Norbert Font i Sagué, tingudes a casa meua i que anaren prenent estat fins arribar a En Prat de la Riba.

I en aquest moment de crisi, jo sentia novament el deure de sostenir l'I. E. C., car podria ésser-ne la salvació, si ens permetia emancipar-lo « de fet » com jo havia pretingut « de dret » no fa pas gaires anys.

Per amor d'això, jo tenia a punt de firmar una avinença amb l'I. E. C. mijançant la qual aquest continuaria les seves publicacions, que serien editades « a despeses de la Institució Patxot ».

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

En Cambó s'ha complagut d'aqueixa decisió i l'ha compartida, ratificant que en les seves edicions d'Art Català, també faria sonar el nom de l'I. E. C.

1926. 22 Juliol. — PUBLICACIONS DE L'I. E. C.

La Dictadura vol fer desaparèixer l'I. E. C., però no pas arbitràriament d'una manera violenta, sinó que prefereix matar-lo per atròfia, llevant-li tot sosteniment.

Davant d'una tal iniquitat traïdora, l'I. P. ha ofert continuar pel seu compte les Publicacions de l'I. E. C., de conformitat amb la següent avinença :

« Els sota signats :

Ramon d'Alòs-Moner, representant de la Secció Històrico-Arqueològica de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS ;

Lluís Nicolau d'Olwer, representant de la Secció Filològica de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS ;

Eduard Fontserè, representant de la Secció de Ciències de l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS ;

Rafael Patxot i Jubert, en representació de la pròpia INSTITUCIÓ PATXOT,

Han convingut el que segueix :

Conegudes les dificultats que priven l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS del compliment de la finalitat cultural catalana per a la qual fou creat, i això precisament quan ja va essent coneguda la nostra personalitat científica, En PATXOT s'afanya a proclamar la seva germanor espiritual amb l'I. E. C. i compleix el deure català d'oferir-li l'ajuda material de la INSTITUCIÓ PATXOT, fundada a nom i bona recordança dels seus avantpassats.

Aquesta ajuda material es posada en obra i va condicionada en les Ordinacions a continuació :

1a. — Se constitueix una « Comissió de Publicacions » formada pel tres representants de les Seccions de l'I. E. C. i En R. Patxot i Jubert com a Institució Patxot.

2a. — Els representants de l'I. E. C. portaran a les reunions de la dita Comissió les propostes i iniciatives de les Seccions corresponents, emperò

GUAITANT ENRERA

amb plens poders, car les resolucions de la Comissió de Publicacions seran executives, sense *referendum* de cap mena.

3a. — Les publicacions aprovades per la Comissió, se faran a despeses de la INSTITUCIÓ PATXOT, entenent-se per tals el paper i la impressió, emperò no pas els autors, els quals tractaran directament amb la Secció corresponent de l'I. E. C. sense que hi tingui res a veure la INSTITUCIÓ PATXOT, llevat del dret que se reserva en l'Ordinació 8 a), b).

4a. — A conseqüència de l'anterior paràgraf, les edicions filles d'aquest conveni seran propietat de la INSTITUCIÓ PATXOT, la qual facilitarà a l'I. E. C. els volums de consuetud per a l'intercanvi usual en la vida de relació científica. Per tant, en la portada d'aquestes Publicacions se farà constar en forma ben visible que són fetes a despeses de la INSTITUCIÓ PATXOT.

SECCIÓ HISTÒRICO-ARQUEOLÒGICA

5a. — Se continuarà l'Anuari-Crònica del qual es desglosarà la part monogràfica.

L'Anuari-Crònica, haurà d'entrar en premsa immediatament de finir l'any corresponent, per tal que no resulti un anacronisme i se mantingui justificat el nom de la publicació.

La part monogràfica constituirà una publicació a part, sense periodicitat determinada, emperò portarà doble paginació de manera que formi volum amb el títol de *Memòries*.

SECCIÓ FILOLÒGICA

6a. — Seguirà la publicació del « Butlletí de Dialectologia », respecte del qual EN PATXOT assenyala la conveniència de donar-li major amplitud, car àdhuc s'hi encabirien molt escaientment algunes monografies de la Biblioteca Filològica. Les altres podran publicar-se en volum de « Memòries ».

També caldrà preocupar-se preferentment de la publicació del Diccionari Català.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

SECCIÓ DE CIÈNCIES

7a. — Completats els « Arxius » amb les portades i índex corresponents, se deturaria llur publicació.

En canvi, se començaria altra publicació a base de fascicles monogràfics, sense periodicitat determinada i amb doble paginació per anar formant volum.

També s'estudiarà la manera d'acabar la publicació de la « Flora de Catalunya » i, potser, els « Neuròpters ».

8a. — EN R. PATXOT i JUBERT fa les següents reserves :

a) essent aquesta oferta un acte voluntari d'ell, tindrà el dret d'alliberar-se'n a qualsevol moment, avisant-ho per escrit i liquidant la feina d'impremta feta en aquell moment.

b) tenint en compte que hi associa el nom de la INSTITUCIÓ PATXOT, se reserva la facultat d'opció per triar els treballs que millor li escaiguin dintre els que proposaran les Seccions de l'I. E. C. ; ço és, que la INSTITUCIÓ PATXOT no s'obliga pas a publicar tot el que se li ofereixi, sinó solament aquelles coses que ell judiqui ben avingudes. Les que ell no accepti, podrà publicar-les l'I. E. C. per compte propi, fora de la present convenció i sense intervenció de la INSTITUCIÓ PATXOT.

c) EN PATXOT podrà reproduir, sense necessitat de demanar permís, els fragments que li convingui de les Publicacions de l'I. E. C. pagades per ell i, naturalment, fent constar la procedència dels Materials utilitzats.

d) EN PATXOT farà un curt tiratge en paper de fil portant la seva marca d'aigua i el seu monograma o ex-libris, el qual tiratge serà propietat exclusiva d'ell.

e) finalment, EN PATXOT i JUBERT no vol pas que aquest compromís lligui gens la seva família, ni els seus hereus o marriessors i, per tant, la mort d'ell determinarà *ipso facto* la derogació de la present avinença.

9a. — La Comissió de Publicacions portarà un Llibre Historial per duplicat, on constaran els temes tractats i les decisions preses, i, dels dos exemplars, l'un serà per a l'I. E. C. i l'altre pertocarà a la INSTITUCIÓ PATXOT.

Les anotacions seran firmades per tots els presents a la sessió.

GUAITANT ENRERA

10a. — Tots els tractes amb les impremtes, així com tota mena de contractes comercials, se faràn per compromís escrit i firmat per duplicat, car la INSTITUCIÓ PATXOT no admet tractes verbals.

Tots els rebuts deuran ésser a nom personal de R. PATXOT i JUBERT, i complint estrictament tots els requisits de les actuals lleis fiscals.

11a. — Queda ben definit i estipulat que, encara que la INSTITUCIÓ PATXOT pagui la despesa de les publicacions, ni ella, ni EN PATXOT i JUBERT, en són els editors, sinó que ho seran les Seccions corresponents de l'I. E. C. i en darrer cas els autors de cadascun dels treballs.

12a. — Se considera refós dintre del present conveni, el compromís que EN R. PATXOT i JUBERT estipulà amb la Secció Històrico-Arqueològica el dia 2 de Novembre del 1925.

Tot el qual s'accepta i firma per quadruplicat.
Barcelona el 22 de Juliol del 1926.

R. Patxot i Jubert
Ll. Nicolau d'Olwer

Eduard Fontserè
Ramon d'Alòs-Moner.

1926. 22 Juliol. I. E. C. COMISSIÓ DE PUBLICACIONS

Havent ofert la I. P. ferse càrrec, en forma condicionada, de la despesa de publicació de certs treballs de l'Institut d'Estudis Catalans, avui ens hem aplegat a la Biblioteca de Catalunya, per constituir una « Comissió de Publicacions », on són representades cascuna de les Seccions de l'I. E. C. i la I. P., com segueix :

Per la « Secció Històrico-Arqueològica », En Ramon d'Alòs-Moner i de Dou.

Per la « Secció Filològica », En Nicolau d'Olwer.

Per la « Secció de Ciències », N'Eduard Fontserè.

Per la « Institució Patxot », En Rafel Patxot i Jubert.

S'ha estudiat la manera de continuar i posar al dia l'Anuari de la Secció Històrico-Arqueològica, convertit únicament en Crònica i desglossar-ne les monografies, que seran incloses en altres publicacions.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

S'ha convingut en iniciar una sèrie de « Memòries » per a cada una de les Seccions.

Ha compartit momentàniament la sessió En R. d'Abadal amb el qual hem parlat de la publicació dels seus « Privilegis Carolingis », que ja havien estat en bona part compostos, emperò que l'actual President de la Diputació Provincial manà fer fondre a la impremta de la Casa Provincial de Caritat, gesta simptomàtica dels temps que correm i de les mentalitats que hi actuen. Aquests « Privilegis Carolingis » podran fer per si sols tot un volum de Memòries.

Hem començat a tractar de la presentació tipogràfica d'aqueixes impressions.

1926. 8 Novembre. FERRAN DE SEGARRA : SIGILLOGRAFIA

Temps enrera, parlant amb En Ramon d'Alòs, férem incidentalment retret de la « Sigillografia Catalana » d'En Ferran de Segarra, i se m'acudí preguntar-li respecte de la continuació o acabament d'aquella obra.

Aleshores poguí assabentar-me que pensava publicar solament el text del vol. III, mes no pas les ilustracions per la qual raó vaig dir-li que, si calia, la I. P. seria gojosa de poder ajudar a l'acabament de la publicació.

Per amor d'això, aquesta tarda he rebut la visita d'En Ferran de Segarra, el qual m'ha dit que tenia cobrada la consignació de l'anterior Ajuntament amb destinació al novell volum de la Sigillografia ; emperò que tal quantitat era insuficient i únicament li permetia imprimir el text.

Com que d'aquesta manera se desfiguraria una publicació tan bellament començada, jo li he ofert que la I. P. se faria càrrec de les ilustracions.

En Ferran de Segarra ho ha agrait efusivament i feia pler de veure vibrar un esperit tan juvenívol dintre una còrpora prou envellida.

També m'ha dit que caldria publicar un Apèndix, amb les troballes fetes durant el curs de l'obra.

I hem acabat l'assentada fent comparances del present amb altres èpoques històriques similars, que ell té minuciosament estudiades i àdhuc, historiades, fins al punt que serva inèdit un volum, actualment impublicable, que caldrà mirar que no s'esgarriï, per poder sortir a llum quan hora sia.

1927. 29 Març. UNIVERSITAT DE GENÈVE

Com que en els Concursos Rafel Patxot i Ferrer, que patrocina aquesta « Real Academia de Buenas Letras », els temes de caràcter polític-social

GUAITANT ENRERA

van restant repetidament deserts, ja sia perquè no assoleixen la publicitat requerida, o bé perquè no hi tenim prou estudiosos, o bé, més probablement, perquè patim de massa manca d'aire; sia com se vulla, se m'havia acudit moltes vegades la idea d'internacionalitzar-los pràcticament. Això me temptava per moltes raons, no essent pas la més insignificant, l'intent de preparar un recer on posaríem la nostra feina cultural, si perdurava el propòsit de desfer-nos l'ànima i s'allargava massa el regne de la força batejada d'autoritat.

Personalment, jo hauria preferit asilar a l'Anglaterra la nostra activitat intel·lectual, més hi ha l'inconvenient que és un país bon xic fora de camí. En canvi, la Suïssa és semblantment un país molt atractiu cívicament i ben centrat en les rutes del nostre intercanvi internacional.

En Maspons i Anglès havent compartit a Genèva les tasques del Congrés de Minories Nacionals, me semblà persona indicada per a confiar-li el meu projecte. De seguida compartí l'idea amb entusiasme, s'oferí a estudiar-la mijançant les seves relacions fresques de Genèva, i avui m'ha comunicat els primers resultats de les seves exploracions.

El Rector de la Universitat de Genèva se mostra disposat a donar acolliment als Concursos de la Institució Patxot i a escampar-los des d'allà. No solament això, sinó que insinua la creació d'una càtedra d'estudis catalans, que és precisament la finalitat a la qual jo pretenia arribar i que poc m'esperava que se m'oferís així, tan espontàniament.

Aquest tema ha ocupat la major part de l'assentada d'avui amb En Maspons, per tal d'anar perfilant l'estructura dels Concursos i precisant el referent a la càtedra, en tots els seus aspectes.

1927. 6 Juny. INSTITUT DE HAUTES ETUDES INTERNATIONALES. Genèva.

Responc al Rector de la Universitat de Genèva, després d'haver tractat el meu punt de vista amb En Maspons i el Dr. Eduard Fontserè, als quals he llegit així mateix la meua carta abans de cursar-la.

He meditat força el prospecte de l'*Institut de Hautes Etudes Internationales* i és indubtable que enclou una idea que pot esdevenir exemplar i fructífera, amb tal que tingui tota la llibertat i amplitud que pertocuen a la investigació rigorosament científica. No obstant, això no s'hi respira pas prou en l'imprès que tinc a la vista, i jo crec el meu deure d'assenyalar-los-ho acadèmicament, i d'aquesta manera pledejaré socialment el sentir i el pensar de molts pobles massa oblidats.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Per tant, després d'agrair al Rector la seva cortesia i d'avançar-li que, com que els nostres companys passen sovint per Genève, no li caldrà pas la molèstia de venir ací, entro a fons de la matèria, exposant la meva tesi amb tota claredat.

Li dic que jo m'ocupo de les Ciències Físiques i ara, en canvi, me toca tractar qüestions en les quals no tinc autoritat, raó per la qual ho faré practicant el *trespassing* dels nord-americans.

El prospecte de l'*Institut* fa témer que se limiti a estudiar l'Estat, fet polític consumat. No obstant, la història ens revela un factor més permanent: el substratum biològic, poble o nació. Aquesta sóla diferenciació aclareix coses que la ciència no pot ignorar, perquè ha d'escoltar la veu de tots els pobles i, en els països mal constituïts, la confusió de l'Estat amb el Poble o Nació, converteix el govern en un domini que mena de dret al *coming slavery* de Herbert Spencer.

Des del moment que llur *Institut* no és pas *one sided*, al costat de l'Estat diplomàtic ha d'esbrinar les seves fonts; car n'hi ha que son relleixos d'antics poders absoluts o apilonaments heterogenis fets pels conqueridors, mentre els pobles segueixen esperant la promulgació dels drets llurs que ha d'ésser la gran obra social de la nostra centúria. Cal una càtedra on, a més d'altres coses, es doni acolliment a aquells problemes per a ésser investigats en les regions serenes de la intel·ligència: això no és pas fer política, sinó l'esperit cristià en acció.

Si aqueixa càtedra manca de patronatge, proposo al Rector que cerquem la manera d'arribar a una *entente cordiale et économique* que me permeti oferir-los-la en nom de la Catalunya intel·lectual. La càtedra publicaria un anuari honorant les llengües dels col·laboradors, car nosaltres estimem i defensem la nostra, com expressió de l'ànima colectiva.

Reprenent la idea del Concurs, li dic que el tema podria ésser, per exemple: « Estudar la regressió medieval en la Europa contemporània », perquè això caracteritza un dels salts enrera de la postguerra.

Finalment, faig constar que si se tractés d'opinions personals, jo no hauria dit res, emperò la meva consciència sent el deure d'assenyalar l'oblidança d'aquest aspecte fonamental de l'internacionalisme, que sotmeto a la consideració de llur *Institut*.

1927. 15 Juny. « COSAS DE ESPAÑA »

Amb motiu del Congrés Científic de Praga, l'*Instituto Geográfico de Madrid*, ha fet circular unes instruccions en les quals se llegeix que presentarà

GUAITANT ENRERA

a dit Congrès, entre altres coses, un *Estudio Meteorológico del Mediterráneo Occidental y más especialmente de las Costas Catalanas*, ço és, precisament el tema, *traduït literalment*, del Vè. Concurs de les Memòries Patxot, convocat l'any passat.

En altres terres, això fóra una grolleria inconcebible, però, tractant-se de Madrid, és una incongruència més, un *arresto* burocràtic o una patrioteria oficial dels que ara s'estilen.

Potser la meua Convocatòria els induí realment a fer algun treball i ara tracten d'anticipar-se al meu Concurs, que no se fallarà fins a la primavera, mentre que la reunió de Praga serà el Setembre vinent.

Sia com se vulla, aquest incident deplorable és digne d'ésser consignat, perquè revela la lleugeresa o la *hidalgua* d'aquell Centre oficial.

1927. 4 Agost. INSTITUT DE GENÈVE

El Rector de la Universitat de Genève m'escriví el 25 de Juliol referent al tema que venim debatent, acadèmicament fins ara.

Com que ja tocàvem a les resolucions executives, es veu que, posteriorment, la qüestió s'ha enfilat a les altures i, en conseqüència, han començat a intervenir-hi novells factors, raó per la qual la resposta del Rector ha canviat de to, i ha perdut aquella lleial efusió d'entre intellectuals i ara assaja de fer-se enrera malgrat les seves afirmacions anteriors.

El Prof. Rappard havia respost de primer seguint el liberal impuls del seu civisme suís, mes ara deu haver trobat que això de l'« internacionalisme » no és pas precisament una cosa abstracta, una idealitat, sinó cosa ben concreta i una convenient utilitat industrial, com el turisme, la Societat de Nacions, etc., per amor dels quals, cal no somoure, ni esverar el mercat, i la darrera lletra del Rector plegant-se a aqueixes exigències, recorda les *gacetillas* de qualsevol governador de Barcelona, esmunyint-se en la buidor d'algunes frases estereotipades.

Vet-ací el motiu que m'ha fet cridar els companys a Consell.

Per tal de situar els qui no coneixen el detall de les negociacions, els he llegit el *dossier* corresponent i així mateix l'esborrany de la resposta que se m'havia acudit per a la última carta del Rector. L'objecte del Consell era precisament demanar parer sobre aquesta resposta, perquè ara jo em trobava amb una bifurcació de camí i no volia sobre mi tot sol la responsabilitat moral de la direcció a prendre.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

He fet constar el meu parer que era mantenir l'afirmació del dret natural dels pobles, perquè no es pas política sinó senzillament doctrina i un fet experimental fill de la història i ratificat per experiències prou actuals. Si les negociacions en curs havien de finir ací, era millor que fos per la negativa de Genèva que no pas per claudicació nostra, car jo defensava el convenciment d'una tesi i no pas l'obtenció, ni la concessió, d'una càtedra.

El paràgraf de la meua resposta definint la càtedra, ha donat lloc a que tothom prenguéss la paraula, exposant cadascú el seu particular punt de vista i hem assajat diverses redaccions amb intent de prevenir que les lliçons proposades derivessin a una tònica inversa de la concepció nostra.

Pràcticament, no s'ha trobat cap exposició satisfactòria, perquè les indeterminacions no aclareixen conceptes i obren la porta a tota mena de sorpreses. Bona part dels assistents s'han inclinat a substituir l'enunciació del « dret natural », per l'estudi de « l'evolució de les nocions de Poble, Nació i Estat », cosa que també pot menar a cantar el Déu-Estat, que és el mal de la societat contemporània, que anulla l'home i en comptes de Pobles, vol fer ramats.

Essent molt inconvenient tractar aquestes qüestions per escrit, car s'allarguen innecessàriament, previnc el Rector de l'Universitat de Genèva, que l'anirà a saludar una persona autoritzada per aclarir verbalment els punts dubtosos.

I així acomplerta la finalitat del Consell, hem quedat a donar curs al meu esborrany.

1927. 6 Agost. UNIVERSITÉ DE GENÈVE

Avui he vist l'amic que va delegat a Genèva.

A ell tampoc el satisfà l'enunciat modificat de la càtedra proposada, car és de parer que aquesta ha d'ésser ço que nosaltres pretenim, i si per conveniències locals o particulars no els escau, que la rebutgin senzillament.

Aquesta manera de veure és ben bé el punt on jo volia situar-me; per tant, la meua resposta marxa avui amb la primitiva redacció, una mica accentuada i tot, proposant : *étudier le droit naturel des peuples, fait fondamental, antérieur et supérieur aux conventions politiques ou estatales.*

Per a mi, tal és la vera doctrina, que algú trobarà que és d'ahir, mes jo crec que serà la de demà.

GUAITANT ENRERA

1927. 3 Novembre. FLORA DE CATALUNYA D'EN CADEVALL

M'han vingut a visitar el Dr. Pius Font i Quer, acompanyat del Dr. Fontserè, per tractar de la continuació de la « Flora de Catalunya » d'En Cadevall, la publicació completa de la qual tinc oferta a l'I. E. C.

Hem convingut d'ordenar i cosir en volums sencers els fascicles que ja hi ha publicats i, en els que seguiran, prescindirem de raons d'editor-industrial, com el nombre de plects, etc. i ens regirem estrictament per les exigències del rigorisme científic. També hem decidit suprimir les làmines de color, que no resulten prou exactes.

Per a acabar l'obra, manca editar tres volums més i un Apèndix amb notes complementàries i algunes rectificacions.

El Dr. Font i Quer ha acceptat d'encarregar-se de la realització d'aqueixa tasca científica, en les condicions que ja té exposades per escrit a l'I. E. C.

Així farem tribut de digna recordança al botànic que no tingué el goig de veure acabada la seva obra, i al mateix temps afirmarem que la espiritualitat catalana compleix el seu deure de continuar les belles coses que la tirania o la poca-solta contemporànies s'obstinen a voler matar.

1927. 19 Novembre. UNIVERSITÉ DE GENÈVE : ACABAMENT

He fet conèixer als companys l'acabament de la nostra correspondència amb la Universitat de Genève.

Resultat de la visita de l'amic, fou que el Prof. Rappard aquest cop li confessés lleialment que, malgrat el seu bon desig, no trobava la manera de complaure'ns, perquè la nostra proposta no encaixava prou amb l'intent de llur *Institut de Hautes Etudes Internationales*.

Reprenent jo la paraula, he afegit que, com que malgrat haver esperat setmanes, no venien noves de Ginebra, vaig decidir-me a escriure la carta, un duplicat de la qual he llegit als presents i, acabada la lectura, En Jordi Rubió s'ha afanyat a exclamar : « Quina sort de poder escriure ço que hom pensa ! »

LA HAIA

Clos el tema de Ginebra, els he comunicat que se m'acudia intentar un Concurs Internacional a La Haia, per a un tractat de Dret Natural dels Pobles. Actualment havia començat a situar-me i, si la cosa s'encarrilava, ja els n'assabentaria.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

En Rubió ha fet notar que probablement ens ho entrabancarien a tot arreu, i que si els de Genèva han estat indiscrets, potser els d'ací me molestarien si s'adonaven que trucava a La Haia, i calia sospesar si era preferible l'acció externa o la interna, com ell creia.

Jo he respost que essent arbitrari l'actual Poder Públic, me semblava debades pressuposar seguretat personal ni en un sentit ni en l'altre.

1928. 9 Maig. FRANCESCH MATHEU : SORPRESES

Aquest vespre hem anat a casa d'En Francesch Matheu, la filla del qual, Na Montserrat, me feia un concert íntim, complint un oferiment de l'hivern. No hi havia altre públic.

Aprofitant un moment de repòs del piano els he demanat que m'excussin de no haver pres la paraula el dia de la Festa de la Medalla. No és pas que l'acte no s'ho valgués de sobres, ni que me'n manquessin ganes, i que En Maspons no agreugés aquesta temptació amb el seu acudit de fer-me lliurar la Medalla, gest cavalleresc que equivalia a estirar-me la llengua.

Malgrat tot, la meva boca romangué closa. Per què ?

Perquè la darrera vegada que vaig parlar en el C. E. C., tenia allà, en els rengles del meu davant, la nostra Filla Mariona (a.c.s.). En aqueixes circumstàncies, si hagués intentat enraonar, m'hauria fallat el cor, precisament perquè me'n sobra.

En Matheu, visiblement emocionat d'escoltar-me, m'ha aturat de seguida, i m'ha donat les gràcies, car ja vaig fer prou assistint a l'acte, malgrat aqueixa cruel evocació.

Per tal d'atenuar la meva descortesia aparent, li he llegit un parlament suplementari que ara *a posteriori* li endreçava.

He començat demanant-li que hem deixés fer el criatura, perquè ja estic cansat d'ésser gran, i prenent peu d'una llegenda del Nord, l'he convertida en episodi de la nostra espiritualitat, fent-ne sortir els Jocs Florals, amb llur florida i granada, prometedora de millor esdevenidor.

El meu parlament s'inicia amb una mena de prosa rimada, que es va transformant en intent de vers i acaba, naturalment, en un esclat optimista, com pertoca als infants.

Jo havia escrit això, per cortesia íntima i sentimental, sense cap pretensió literària ; mes l'emoció de Mtre. Matheu li ha volgut donar una valor que, certament, no té pas i que gairebé m'ha fet penedir d'haver-la-hi llegida.

GUAITANT ENRERA

Posats a rellicar, ell també s'ha tret uns papers de la butxaca i ha llegit uns versos que havia començat i que me destinava ¹.

D'aquesta manera hi ha hagut sorpresa mutual, que s'ha acabat representant el concert Na Montserrat Matheu, la qual així no ha estat sola a omplir el programa de la vesprada.

1928. 23 Maig. M. CARRASCO

En M. Carrasco i Formiguera és vingut a fer-me presentalla del primer volum de les seves « Normes del Comerciant », a la publicació de les quals he contribuït materialment com acte de simpatia envers son autor, una de les primeres víctimes de la catalanofòbia dictatorial.

Empresonat per pretès delictes d'impremta i després portat al penal de Burgos lligat de peus amb un veritable criminal i, com si ho fos, brutalitzat, el cas Carrasco ens revela tota l'arbitrarietat de la persecució que s'iniciava.

I, per a major dissort, el pobre Carrasco també s'escaigué ésser de la Junta del Col·legi d'Advocats, quan En Raimond d'Abadal i altres companys foren exiliats, perquè osaren defendre llur dret i dignitat professionals davant la força.

1928. 27 Agost. CONCURS DE LA HAIA

Hem tornat a revisar la redacció dels motius del Concurs projectat i en arribar a l'enunciat del tema per a la convocatòria, jo he volgut precisar-ho més, a fi d'evitar que se'ns descarrilessin aquells concursants que veuran el problema des d'una situació sortosament ben distinta del nostre actual punt de vista. Així, hem topat novament amb la mateixa dificultat que les altres vegades, ço és, el perill que els tractadistes, movent-se en un marc tan diferent del nostre, potser no colliran el sentit de distincions que l'experiència ens ensenya que són fonamentals per a la pròpia defensa.

Cal estudiar a fons i revisar a la llum de la consciència, el fet individual de l'home i el col·lectiu dels pobles.

Respecte del fet individual, l'Estat s'afanya vers l'anul·lació de la personalitat humana i vol un home autòmata, mer instrument estatal. Això és per raó que la present dèria socialista no és, ni cristiana, ni democràtica, ni verament social, sinó un socialisme d'Estat, provinent del fet que la buro-

¹ Francesch MATHEU. *Versos de Vell*, pàg. 116. Barcelona, 1928.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

cràcia s'ha apoderat del mecanisme i l'usufructua invertint-ne la funció, de manera que, en comptes de servir el poble, ella va fent-se servir pel poble; d'ací que, com més impersonal sia aquest, millor.

Quant al fet collectiu, l'Estat nega el fet natural dels pobles i brega per esborrar, àdhuc amb violència, l'heterogeneïtat, car crea nuclis de resistència, mentre que a l'Estat li és grata la uniformitat, perquè facilita el parasitisme, la invasió, el domini, i finalment la tirania.

Mes, tot això mena a l'eixorquia i constitueix greus problemes socials de l'esdevenidor, dels quals la intel·ligència deu preocupar-se, estudiant-los amb temps, per tenir solucions quan arribi l'hora. Semblants pensaments són els que m'han suggerit la idea del Concurs entre mans.

La noció i pràctica actuals de l'Estat cal que desapareguin i sien substituïdes per una concepció a base d'absolut respecte a la personalitat de l'home. I els pobles, com a collectivitats ètniques, han d'ésser reconeguts i consagrats causa determinant i àrbitre del fet o accident polític Estat.

L'era colonial se'n va a la posta i els imperis comencen d'afluixar-se, i malgrat que el consigna't sia encara una heretgia diplomàtica, quelcom d'això va furgant actualment per Europa, i és curiós de notar-hi com l'Alemanya té gran cura de fer-se'n una eina d'acció, mentre la França se la deixa prendre, potser per por de desvetllar el propi remordiment. Certament, la llibertat lírica és llatina, però l'efectiva s'hostatja més al nord.

Per fi, hem arribat a presentar la nostra tesi en forma acadèmicament passadora.

1928. 13 Setembre. LA HAIA — GENÈVE

He anat a veure l'amic que ha tornat de La Haia, per tal de felicitar-lo verbalment de l'esplèndid resultat de la seva missió.

Ve encantat de ço que ell hi ha sentit, parlant amb grans figures jurídiques d'Europa, alguna de les quals li ha dit senzillament que la nostra tesi és el problema de l'esdevenidor.

De pas per Ginebra, el Prof. Rappard s'afanyà a justificar-se-li, confessant que ells no havien capít el nostre punt de vista, car semblava que volguéssim prescindir de l'Estat i aquest és necessari; d'ací que no trobessin solució a la proposta.

El nostre delegat li respongué que nosaltres no prescindíem pas de l'Estat, que és un element inevitable de coordinació, però li explicà com el

GUAITANT ENRERA

volíem fill del poble, sotmès a aquest i, per tant, negàvem a l'Estat la facultat de fabricar pobles i el dret de mercadejar-hi ; li formulà la distinció del fet natural poble o nació i l'accident o convenció política Estat ; li remarcà que, per aixó mateix, els pobles són força més perdurables que els Estats, etc., és a dir, totes aquelles coses que per a nosaltres ja són velles, dissortadament, i en canvi, a aquells Senyors els sobtaven com un món nou.

El Prof. Rappard s'interessà profundament en capir l'insospitat problema que se'ls havia escorregut de les mans i, després d'una llarga conferència sobre el tema, tinguda a altes hores de la nit, dintre l'auto a pluja batent, confessà lleialment que, com que entre els Consellers n'hi havia de socialistes, aquests s'esveraren davant la manera de tractar l'Estat.

El Prof. Rappard, en acomiadar-se, pregà al nostre delegat que, almenys, a la primavera, hi anés a donar un curs de quinze lliçons, i que la despesa aniria a càrrec de l'*Institut de Hautes Etudes Internationales*.

El problema de l'any passat, se'ns havia tornat funció inversa : aleshores, jo ofería i ara són ells ; hauré de continuar aquest *dossier*.

A La Haia, impressionà molt el nostre delegat l'assentada amb el Dr. Anzilotti, actual President de la *Cour Permanente de Justice Internationale*, el qual féu unes notes marginals a la Convocatòria afinant-ne el sentit d'una manera extraordinària i donant una abstracta generalitat a ço que nosaltres, àdhuc sense voler, exposàvem amb relleix de punyida.

Jo crec que és el començament de la croada de la intelligència contra l'Estat, violador de l'home.

1928. 27 Setembre. « COSAS DE ESPAÑA »

Val la pena de notar una gesta més de la incorregible barroeria xerraire de sempre.

« La Publicitat » d'avui, encapçala un telegrama de Madrid dient : que la Legació d'Espanya a La Haia ha informat el Ministeri d'Estat que un català havia ofert un premi, etc., es a dir, esbombant senzillament el nostre Concurs, amb el qual aquells organismes no tenen res a veure i, per la mateixa raó, venien obligats a una discreció que, a més d'ésser inherent als càrrecs diplomàtics, també era imposada per la més elemental cortesia envers les personalitats que han de convocar el Concurs. Aquestes són les que han de parlar primer i no pas una burocràcia bocamolla.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

1928. 27 Octubre. CONCURS DE LA HAIA

Aquesta tarda hem tingut assentada amb En Maspons i Anglasesell, referent al Concurs de La Haia, les condicions del qual li ha enviat el Prof. Altamira ¹ des de Madrid, redactades seguint la pauta verbalment convinguda.

Abans d'entrar en matèria, En Maspons m'ha donat a llegir una carta que acabava de rebre del Prof. van Eysinga, de la Universitat de Leyden, acceptant el càrrec de Jurat que se li havia ofert i agraint d'una manera especial la cortesia d'incloure la llengua holandesa en el Concurs, si bé feia notar, molt finament, que s'hauria de dir « neerlandesa ». Aquest purisme, tan simptomàtic, ens ha entusiasmat, perquè revela un estat d'esperit i una sentimentalitat semblants als nostres i prova que hem encertat l'home.

Quant a les bases presentades, estan bé en el fons, però hi he fet algunes supressions i addicions, he precisat conceptes, etc., tot englobat en un contra-projecte mecanografiat de nou. En Maspons ho trametrà a La Haia acompanyat del primitiu projecte ; per tant, aquest punt també pot considerar-se pràcticament resolt.

¹ El Prof. Altamira, representant d'Espanya en el Tribunal Permanent de Justícia Internacional de La Haia, col·laborà eficientment a la reeixida del nostre Concurs.

CONCURS PER A PREMIAR UN TRACTAT QUE ESTUDIÏ
LA INFLUÈNCIA DEL DRET INTERNACIONAL I LES INSTITUCIONS
INTERNACIONALS CONTEMPORÀNIES, SOBRE EL DRET PUBLIC
INTERN

FINALITAT DEL CONCURS

Una llarga sèrie de fets, demostra que el dret públic ha entrat en un període de fonamental evolució, i que les seves institucions s'estan transformant sobre bases diferents de les que predominaven en el període de l'avantguerra.

Estudiant aquesta evolució, hom veu que, sobretot d'ençà del Tractat de Versalles, s'està formant un estat d'esperit nou que s'inspira en nous principis, dels quals ni tant sols els més importants han pogut ésser encara recollits i sistematitzats per la ciència jurídica.

La necessitat de resoldre els conflictes que provoca la vida real, i el desig de millorar les seves normes de solució, ha donat lloc ja a nombrosos fets que permeten fixar les característiques de la novella orientació. Entre ells, cal remarcar d'una manera especial, a més dels Tractats signats d'ençà del 1918, l'actuació de la Societat de les Nacions, les sentències del Tribunal Permanent de Justícia Internacional, les convencions de l'Oficina Internacional del Treball, les publicacions de l'Acadèmia de Dret Internacional de La Haia, de l'Institut de Dret Internacional, de l'*International Law Association*, de la Fundació Carnegie per a la Pau Internacional, de la Unió d'Associacions per a la Societat de les Nacions, de la Unió Interparlamentària, dels Congressos de les Nacionalitats Minoritàries d'Europa i de gran nombre d'altres organitzacions; a tots els quals, cal afegir-hi llibres recents d'autors remarcables.

Tots aquests treballs, malgrat les oscil·lacions explicables per l'esforç que representen, tendeixen a orientar el règim jurídic dels pobles vers un estat de consciència en el qual les idees de « Nació », societat natural, i d'« Estat », concepció política, adquireixen nova importància i significat.

El dret dels pobles a disposar de si mateixos, la limitació de la sobirania, la interdependència dels Estats i els drets de les minories de raça, de religió, o de llengua, semblen ésser les manifestacions cabdals d'aquest novell estat de la consciència col·lectiva.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Una conseqüència essencial i de primer ordre, en resulta : és la necessitat de precisar la influència que el dret internacional exerceix sobre el dret intern, que fins ara havia estat principalment dominat per la idea de la tota-puixança de l'Estat, més que per la submissió de l'Estat a les exigències superiors del dret i de la justícia ¹.

Per tal de contribuir a que siguin formulats els principis jurídics que responen a la nova idealitat, la « INSTITUCIÓ PATXOT », de Catalunya, ha decidit convocar un Concurs, i atorgar un premi al millor *Tractat de Dret Públic general* que els exposi i sistematitzi d'una manera científica, i que estudiï llur influència sobre les teories més recents del dret públic, i sobre la legislació i les altres fonts de dret de la postguerra.

La Haia, Desembre del 1928

<i>Prof. Dr. D. ANZILOTTI</i>	JONKEER W. J. M. VAN EYSINGA
President del Tribunal Permanent de Justícia Internacional.	Rector de la Universitat de Leiden.
Professor de Dret Internacional a la Universitat de Roma.	Membre del Tribunal Permanent d'Arbitratge.

Prof. Dr. F. de P. MASPONS I ANGLASELL
 Ex-president de l'Acadèmia de Legislació i Jurisprudència de Barcelona.
 Delegat de la INSTITUCIÓ PATXOT.

El Jurat acordà no atorgar el premi però, de conformitat amb la condició VIIa. del Concurs, recomanà la publicació de l'obra del Prof. RUDOLF LAUN: *Der Wandel der Ideen Staat und Volk als Äusserung des Weltgewissens*, que fou editada a Barcelona el 1933 i la meitat de l'edició donada a l'autor.

1929. 19 Gener. CONCURSOS PATXOT i FERRER

A casa d'En Carreras i Candi, ens hem aplegat amb En Valls i Taberner per al veredict de Concursos Patxot i Ferrer. En Daniel Girona s'ha excusat de venir per no poder sortir de casa.

¹ Aquest paràgraf sobrevingut, que desvia una mica l'original de la nostra convocatòria, fou suggerit i afegit pel Prof. Anzilotti ; nosaltres l'hi respectàrem i encloguérem, per tal de correspondre a l'honor que ens feia el President del Tribunal Permanent de Justícia Internacional de La Haia en avalar amb la seva alta autoritat la nostra convocatòria, signant-la.

GUAITANT ENRERA

Resolt el veredict, En Carreras i Candi m'ha dit que tenia l'encàrrec en nom de dues persones, de fer-me avinent la conveniència de cenyir-nos a temes històrics, que són més nostres i tenim massa oblidats, en lloc de qüestions de filosofia social.

He respost que aquesta observació ja feia temps que me l'esperava, si bé volia remarcar que és inexacta la preterició de temes històrics car, en els Concursos, sempre hi havia hagut un tema històric alternant amb altre d'experimentació social, malgrat el qual, ambdòs resultaven massa sovint deserts. D'altra banda, els Concursos són a nom i en recordança d'un home l'acció característica del qual fou precisament aquest aspecte polític-social, que jo no podia sotmetre ni sacrificar a ningú.

La veritat de l'observació d'En Carreras i Candi és que, per raó del caràcter de corporació oficial que té l'Acadèmia de Bones Lletres, la seva actual composició i la creixent tivantor de certs problemes de la vida pública a casa nostra, els meus temes de vegades comprometen l'oportunisme tradicional de gran nombre d'acadèmics. És un mal que ja vaig preveure i fer constar de bell començament i que no té altra solució que el sostraure els Concursos Patxot i Ferrer de tot lligam corporatiu.

En Valls i Taberner s'ha mostrat molt interessat en aquest diàleg, amb el qual ell no comptava.

1929. 22 Gener. ARXIU DE RIPOLL

Els coneguts de la redacció del *Scriptorium* de Ripoll — colla Tomàs Ragner — vingueren a trobar-me aquesta tardor sollicitant cooperació per a l'Arxiu que projecten instal·lar a l'església de Sant Pere, de dit lloc.

Els vaig dir que ara jo ja portava una càrrega massa feixuga per a poder escampar el meu esforç, però que miraria de fer quelcom com expressió de la meva simpatia personal, la valor de la qual fóra d'ordre moral i no s'havia pas de judicar per la seva materialitat.

Arribat el moment de realitzar aquell oferiment, ara ens trobem amb les ordres de Roma, treient el català de l'Església, perseguint i expatriant sacerdots catalans i, en un mot, pretenent barrar el pas a l'ànima catalana que Déu ens donà.

Així les coses, avui escric a aquells companys dient-los que me dol de no poder oferir-los ço que jo volia, perquè se tracta d'un Arxiu Parroquial, és a dir, una oficina burocràtico-estatista segons la nova pràctica romana, amb

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

la qual nosaltres, els catalans, no tenim res a veure, car som romasos al carrer servant la doctrina cristiana que l'Església hi ha deixat oblidada.

Estic segur que la meva resposta punyirà profundament aquells bons ripollencs, tant més quan interiorment ells mateixos també han de compartir el meu argument i no el poden desfer. Ara, nosaltres continuem l'Església del Crist, mentre que els altres, Roma, s'han venut al Cèsar. Totes les decadències són pariones.

1929. 14 Juny. ATLAS INTERNACIONAL DE NÚVOLS

Aquests dies hem tingut reunida ací, sota la Presidència del General E. Delcambre, la *Commission Internationale pour l'Etude des Nuages*, C. I. E. N.

Ha vingut, aprofitant l'avinentesa de la reunió, per fer acatament a la col·lecció de Núvols de la Fundació C.R.C., que el President ha qualificat d'única en el món, tant per la quantitat com per la manera sistemàtica d'ésser aplegada.

L'objecte de la reunió era discutir l'Atlas Provisori de Núvols i deixar-lo en forma definitiva per a ésser promulgat en la reunió de Copenhagen, el Setembre vinent.

Solament he pogut assistir a les primeres reunions, perquè les meves misèries corporals, presentant-se inoportunament, m'han obligat a fer llit. Sortosament, restava el Dr. Fontserè per a mantenir bellament, com sempre, la representació de Catalunya.

El novell Atlas contindrà algunes apreciacions físiques nostres i fotografies triades de l'Arxiu de Nefologia de la Fundació C. R. C.

El dia abans de cloure les tasques de la C. I. E. N., el General Delcambre ha suprimit la sessió de la tarda, per tenir la gentilesa de venir a fer-me una estona de companyia amb el Dr. Fontserè.

Assegut a la capçalera del meu llit, hem parlat llargament amb el President de qüestions de Meteorologia, de records del passat, de coses de França, de l'estat intel·lectual d'Europa, de la ciència, cultura i neguits de Catalunya, etc. Llavors, jo li he ratificat l'oferiment que ja coneixia per conducte d'En Fontserè, que la Institució Patxot s'honoraria de subvenir a la publicació del novell Atlas Internacional de Núvols. Ho ha agrait profundament i hem fixat unes primeres línees de realització, que precisarem després de la reunió de Copenhagen.

GUAITANT ENRERA

Nosaltres hem obsequiat la C. I. E. N. a l'Orfeó Català amb un concert d'homenatge, que fou molt reeixit, tant per la part artística, com pel públic que respongué omplint aquell casal.

1929. 5 Setembre. KOPENHAGEN : ATLAS C. I. E. N.

Marxa el Prof. Fontserè cap a Kopenhagen per prendre part a la reunió del *Comité International de Météorologie* i particularment a les sessions de la C. I. E. N., on es donarà el darrer cop de mà a la publicació de l'*Atlas International des Nuages*, com epíleg de la reunió de Barcelona.

El Dr. Fontserè és portador d'una carta meva al General Delcambre, President de la C. I. E. N., en la qual jo vaig precisant la meva manera de sentir i concebre l'edició de l'*Atlas Internacional* « aux frais de l'Institution Patxot de Catalogne ».

Això ha estat provocat per la incorrecta intromissió del Director del Servei Meteorològic de Madrid, pretenent que se suprimís el nom de Catalunya i s'hi posés el d'Espanya en les planxes provinents de la Fundació C. R. C. És ço de sempre : ni fan, ni volen deixar fer.

L'actual Director del Servei Meteorològic de Madrid, que a l'exposició de núvols de la C. I. E. N., a Barcelona, presentà com obra de l'aviació espanyola, una sèrie de fotografies preses de l'Atlas del nostre company Mr. Quénesset, de la *Société Astronomique de France*, ara voldria desnaturalitzar igualment el treball dels meteoròlegs catalans. Segurament que el resultat serà semblant : llavors ell mateix hagué d'arrencar i endur-se'n les fotografies disfressades, i ara hi sortiran més Catalunyes de les que altrament haurien aparegut.

1929. 25 Setembre. KOPENHAGEN : ATLAS C. I. E. N.

Ha tornat el Dr. Fontserè de la Conferència Internacional Meteorològica de Copenhagen on, a més de la seva personalitat, duia la representació de la Fundació C. R. C., i actuava en qualitat de Conseller de la I. P.

M'ha explicat l'acolliment fet a París pel Gl. Delcambre a les meves oferta i proposicions referents a la publicació de l'*Atlas Internacional de Núvols*, i la forma definitiva convinguda per a ésser presentades a la C. I. E. N.

Quan el Dr. Fontserè ja havia marxat, vingué a Barcelona el Director del Servei Meteorològic de Madrid i la següent narració aclareix les maniobres d'aquest Sr., aprofitant l'absència del Dr. Fontserè.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Complint amenaces prèvies, el Director del Servei Meteorològic de Madrid, havia obtingut del Ministre una R. O. declarant que a la reunió de Copenhagen no hi havia altra representació d'Espanya que el Coronel M. Així armat, passà per Barcelona i s'anà a esplaiar amb el Capità General sobre el separatisme de la meteorologia catalana; després, s'entrevistà amb el President de la Diputació Provincial, a fi que escrivís al Dr. Fontserè recomanant que el Servei Meteorològic de Catalunya, a Copenhagen, aparegués sota la dependència del Sr. M. El President de la Diputació Provincial féu la carta demanada i la posà en mans del Coronel M. perquè la donés al Dr. Fontserè. De tal manera preses les posicions tàctico-burocràtiques, el Coronel M. partí cap a Copenhagen amb coratge de vèncer el separatisme dels núvols.

Un cop allà, s'afanyà a visitar el Dr. Fontserè, a qui presentà la carta del President de la Diputació i féu sonar la R. O. que duia embutxacada i tornà a la seva dèria que el Dr. Fontserè demanès personalment al Gl. Delcambre, President de la C. I. E. N., la supressió del nom de Catalunya, que figura en l'*Atlas Provisoire*, car, de cap de les maneres, no havia de passar a l'*Atlas Oficial*.

El Dr. Fontserè li respongué que, així com ni ell ni jo no havíem posat el nom de Catalunya en l'*Atlas Provisoire*, tampoc no faria cap gestió perquè l'en treguessin, entre altres raons, perquè ell havia de tornar a la seva terra i no volia anar-hi amb el cap cot.

Esclatat el conflicte provocat per la catalanofòbia central, intervingué el temperament expeditiu del Gl. Delcambre, el quel destacà Mr. W. a trobar el Sr. M. a quí manifestà que si el Director del Servei Meteorològic de Madrid presentava la R. O. al Comitè Meteorològic Internacional, ell, des d'allà estant, demanaria telefònicament mijançant l'Ambaixador Francès a Madrid, una audiència al Rei d'Espanya, en la qual li explicaria la personalitat científica del Coronel M. Aquesta intimació féu que el Sr. M. se presentés de seguida al Gl. Delcambre¹.

Les cròniques no diuen si l'entrevista fou gaire repte però se sap positivament que, entrat en acció, el Gl. Delcambre insistí, ras i curt, que no havia

¹ Si jo hagués estat allà, hauria pregat el Gl. Delcambre que no intervingués; perquè el coronel M., Director del *Servicio Meteorológico Español*, era efectivament l'únic representant d'Espanya. En canvi, el Prof. Ed. Fontserè, Director del *Servei Meteorològic de Catalunya*, era representant de Catalunya, i jo representava la iniciativa privada catalana, independent de l'estatisme i de la burocràcia.

GUAITANT ENRERA

de sortir per res la malaurada R. O., i a més, exigí del Sr. M. un acte públic de consideració i desgreuge al Dr. Fontserè.

I l'endemà, mentre el Dr. Fontserè era a passeig amb la seva filla, vet-ací que arribà a llur hotel un gros ram de roses destinat a la filla del Dr. Fontserè i acompanyat d'una afectuosa tarja.

1929. 28 Octubre. CERVERÍ DE GIRONA

A la Biblioteca de Catalunya hem tingut l'assentada convinguda per tractar de l'edició de les obres d'En Cerverí de Girona. Hi havia : En Jordi Rubió, En Nicolau d'Olwer, En Ramon d'Alòs i el nostre censor tipogràfic N'A. Alsina.

Ja fa temps que vaig proposar la publicació dels escrits d'En Cerverí i, a tal fi, hem anat recollint els clixés de tots els manuscrits coneguts : Barcelona, Madrid, París, Venezia, etc. Com que això ara ja ho tenim fent unes 160 plaques, calia decidir la manera de donar-ho als romanistes ; d'ací la reunió d'avui.

L'edició serà, naturalment, a curt tiratge, sobre paper de fil i reproduirà, en fototípia, tots els manuscrits, per tal de posar els documents bàsics a la vista dels erudits. Anirà precedida d'una transcripció merament diplomàtica amb les corresponents notes bibliogràfiques, mes sense pretença d'erudició crítica. La completarem amb un índex de noms, seguint la suggestió d'En Nicolau d'Olwer.

Per a aquesta tasca, s'utilitzarà el treball que d'anys ha té fet En J. Massó i Torrents, aplegant-ho amb els estudis d'En Nicolau d'Olwer, de manera que el llibre durà la firma d'ambdós.

Penso dedicar l'obra a la intel·lectualitat de Girona, com a veí del Baix Empordà.

1929. 19 Novembre. DE BEQUES

Tot dialogant :

— Vinc d'allò més cremada.

— Madona Verdaguer, jo us prec tingueu en compte que a la meua edat no convenen neguits i menys després de dinar.

— Per això arribem més tard del convingut, a fi que la nostra visita resultés més allunyada del repàs.

— S'agraeix l'atenció, si bé no promet gaire res de bo.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

— Som ací per dir-vos que amb això de les beques n'hi ha que abusen de Vós i nosaltres no ho hem pas de comportar.

— Feu molt ben fet, i Déu vos ho pac. Reconec, Madona, que el mal ve de lluny, perquè no hi he entès mai en dones i sempre m'he deixat enganyar però, qui sap si això és un defecte o bé una qualitat ? Vós, ja coneixeu la meva tesi dels inconvenients de fer bé, i n'estic tan convençut que, de vegades, penso si fóra millor dedicar-me a fer mal.

— És que prenent-vos-ho així, ja comenceu a fer-ne de mal. No us podeu imaginar com estic de cremada fa dies i això que jo també tinc les mans foradades.

— Que per molts anys puguem fer semblants obres. Car, sóc capaç de no corregir-me, només pel pler que vingueu a reptarme així, Madona, tan enfadada.

1929. 22 Novembre. CONGRÉS D'HISTÒRIA

El Congrés d'Història convocat amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona, i del qual, seguint la dictatorial usança expanyola, són exclosos els autors i els temes catalans, ens ha dut estrangers prou observadors per a adonar-se de les incongruències oficials que pretenen envoltar-los i, entre ells, avui m'ha fet visita Abdul Hamid El Abbadi, Prof. adjunt de la Universitat Egipciana del Caire, on s'ocupa d'història islàmica. L'acompanyava En Maspons i Anglasesell, el qual té vocació i habilitats d'introducció d'ambaixadors.

La conversa ha estat en anglès, perquè és la llengua que l'egipcià maneja més fàcilment, a part de la seva.

M'ha explicat que aprofitava l'avinentsa del Congrés d'Història per venir a escorcollar documents referents a la invasió islàmica ; que per això, d'ací anirà a Madrid i que sobretot l'interessaven els documents de Còrdova i de Sevilla.

De mica en mica, l'enraonar ha anat fent solc i ens hem descobert punts de vista i sentiments comuns. Ell ja havia remarcat com en les botigues, tothom li deia que érem catalans ; m'ha parlat d'un document aràbic del Rei En Jaume, etc.

Erudit quant al passat, i observador en el present, l'he enterat de la ficció que volia ésser l'Exposició de Barcelona i el divorci que hi havia entre l'aparència oficial i l'ànima del nostre poble, que no era respectada, sinó

GUAITANT ENRERA

encegadamment perseguida. L'he assabentat de l'exclusió dels nostres historiadors, els noms dels quals li he donat, pregant a En Maspons que els li presentés; li he ensenyat les nostres publicacions catalanes científiques i d'estudi que havíem de fer poc menys que d'amagat, perquè això és obra pecaminosa segons l'actual poder públic espanyol, de manera que molts dels nostres erudits que ell coneixia, a més de llur valer científic, tenien el mérit cívic d'haver estat empresonats i exiliats per gent que, ni intel·lectualment, ni moral, no podien comparar-se'ls ni de lluny.

A mida que enfondiem l'exposició de conceptes, el Prof. egipcià s'anava sentint *à l'aise* i com a conclusió ha resumit somrient: « ja ho entenc; ací, jo sóc catalanista, i a la meva terra, Vós sou egipcià; ara, nosaltres som pràcticament independents ».

M'ha repetit insistentment, que se consideraria molt honorat de col·laborar amb nosaltres; que li enviéssim les nostres proves aràbigues per corregir, i s'ha ofert a remetre'ns la transcripció dels documents aràbics que ens poguessin convenir.

A més, m'ha demanat Convocatòries en francès i en anglès del Concurs de La Haia, per a donar-les personalment a juristes egipcians que estava segur que hi concorrerien.

I així, dintre la Mediterrània, en la regió de la intelligència, hem encaixat lleialment l'Orient i l'Occident.

Per la seva fisionomia, semblava que em visités talment una figura eixida d'aquelles parets, tan ben estilitzades, de Karnak.

1930. 25 Gener. CONCURSOS PATXOT i FERRER

Avui envio una carta al Sr. President de l'Acadèmia de Bones Lletres, fent-lo sabedor que, a comptar d'enguany, els Concursos Patxot i Ferrer són enclosos dintre la Institució Patxot i, en conseqüència, seran regits per ella.

En aquests Concursos hi ha un aspecte, el polític-social, que no lliga amb la manera d'ésser de l'Acadèmia. De bell començament, ja els ho vaig fer avinent i malgrat això l'Acadèmia els acollí.

D'aleshores encà, l'Acadèmia s'és tornada més i més « oficial », i tot l'oficial és esdevingut encegadamment anticatalà, de manera que els temes polític-socials esveren la majoria dels acadèmics, els quals me'ls aigualeixen o substitueixen, i en resulta una desfiguració del tremp cívic d'En Patxot i Ferrer.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

D'altra banda, som en el moment psicològic per a compartir la croada de la intel·ligència que batega arreu d'Europa, amb pretensió de dignificar la personalitat humana i d'obtenir l'alliberació dels Pobles, reduint l'Estat a la seva funció coordinativa, servidora de les collectivitats i consentida per aquestes.

Els dos aspectes esmentats són naturalment antitètics i per això els Concursos Patxot i Ferrer se fan independents de la tirania oficial, sens perjudici que jo agraeixi a l'Acadèmia de Bones Lletres la convivència espiritual durant els anys passats, en bona recordança de la qual, quan reprenguem els temes d'erudició històrica, tornaré a oferir a l'Acadèmia un lloc en el Jurat.

No obstant i per la raó dita, els Concursos Patxot i Ferrer, van endarrerits de treballs d'experimentació social i s'han de rescabalar de temes vivents abans de pensar en les enquestes fòssils.

1930. 21 Maig. I. E. C. Dr. FONTSERÈ

Avui he donat al Dr. Fontserè, a fi que la faci a mans de l'I. E. C., com a membre i ensems en qualitat de Degà del Consell de la Institució Patxot, una exposició de fets, que acaba raonant la meva tesi de la urgència de la independència de l'Institut d'Estudis Catalans.

Els dic que la meva convivència amb l'Institut d'Estudis Catalans durant aquests anys de Dictadura espanyola, excusen la pretença de donar parer en una qüestió vital per a l'Institut d'Estudis Catalans, i faig constar que ja diguí a En Prat de la Riba, ço que ara els repeteixo.

La Institució Patxot ha posat gran cura a no singularitzar-se, sinó que — mentre ha pogut — ha anat aplegada amb els organismes existents: Biblioteca de Catalunya, Orfeó Català, Acadèmia de Bones Lletres, etc. També vaig donar a En Cambó la pauta de la meva actuació cultural, per tal que les nostres tasques resultessin coordinades malgrat llur completa independència.

Quan la gent de la Dictadura oferí a l'I. E. C. una subvenció en forma que era un suïcidi acceptar-la, vaig sentir-me honorat que la Institució Patxot continués les publicacions de l'I. E. C., per a l'intercanvi internacional.

I ara que es tracta de definir i consolidar l'I. E. C., insisteixo en que la intel·ligència, perquè pugui complir la seva missió de mantenir l'espiritualitat per damunt dels falliments humans, ha de viure més enlaire que el replà on breguen les passions collectives. Això implica convertir l'I. E. C.

GUAITANT ENRERA

en institució científica independent de tota estructuració político-administrativa, cosa a la qual no s'oposaran els homes que actualment regeixen les Corporacions Públiques, car ben clar han proclamat llurs sentiments de dignificació cívica.

I acabo fent constar que la Institució Patxot no vol col·laborar al fet que l'I. E. C. torni a exposar-se a recaigudes en les velleïtats i els sotrats ibèrics.

1930. 23 Desembre. PROJECTE DE LLIBRE

Aquest matí, a casa d'En Maspons i Anglasell, hem començat d'afinar un projecte que ja havíem tractat més d'un cop incidentalment.

Per amor del Concurs de La Haia, se presentaren Concursants a la Biblioteca del Palau de la Pau demanant llibres per a situar-se principalment en el que afecta a la personalitat social de Catalunya, que ha estat promotora del Concurs en demanda de justícia.

Malauradament, ara ens hem adonat que, en aquella Biblioteca, manca aquest fons, i el mateix Director, Dr. Jacob ter Meulen, ens sol·licita la remesa de material, cosa que ja hem començat a fer, tant En Maspons, com jo, al mateix temps que ho recomanem als companys.

Semblant realitat, que nosaltres no havíem previst, ens recorda la necessitat de publicar un llibre destinat sobretot a l'estranger, on s'exposin sintèticament els antecedents històrics del Poble Català i la seva personalitat social: una mena de *vade mecum* de Catalunya, que donés orientacions als investigadors i els senyalés el camí per a trobar les fonts documentals, segons l'especialització de cadascú.

Encaminat a això, avui he portat a En Maspons un primer assaig d'índex del llibre projectat, a fi que l'estudiï i el modifiqui com li sembli, per tal de trobar la resultant més encertada.

Jo concebeixo el llibre seguint les fases històriques, dividit en quatre parts: Ia. part (fins al segle XIVè.), formació i expandiment del Poble Català, culminant en la civilització mediterrània; IIa. part (segles XVè. a XVIIIè.), decadència, reis forasters, assimilació, l'Estat *versus* Catalunya, persecucions, etc.; IIIa. part (segle XIXè.), renaixença, romanticisme, industrialisme, acció política, Prat de la Riba; IVa. part (segle XXè.), Mancomunitat, post-guerra, dictadura espanyola, post-dictadura. La Catalunya contemporània, on el Catalanisme uneix l'antic romanticisme floral amb la nova tesi de l'auto-determinació i el Dret natural dels Pobles.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Clouria l'obra un Apèndix amb la Bibliografia, tan completa com fos possible.

També En Maspons m'ha ensenyat unes primeres notes seves, amb la visió del llibre. Ell el divideix en dues parts: en la primera hi ha els antecedents històrics, i en la segona, ell hi posaria una sèrie de treballs monogràfics fets per especialistes i destinats als especialistes, a fi que coneguessin les deus on anar a pouar llurs ulteriors recerques.

A En Maspons li ha agradat més el meu projecte, però s'espanta de la seva realització per manca de personal.

De totes maneres, va resultant que: l'obra ha d'ésser sintètica; un treball col·lectiu de diversos autors, centrada en el Poble Català com a fet humà diferencial i persistent i, finalment, ha de presentar una riquíssima bibliografia.

Hem començat a revisar el personal de col·laboració i hem decidit parlar-los-en i demanar-los parer, després tornarem a digerir la idea.

1931. 30 Juny. SOLEMNITATS DE BARCELONA

Durant la convalescència de la meva operació, sortí una altra obra que feia temps que s'arrossegava per la impremta: el vol. I^r. de les *Solemnitats de Barcelona*, tretes d'un manuscrit de l'Arxiu Històric Municipal.

Aquesta publicació, que farà dos vols., és filla de la reial dictadura militar espanyola.

L'Ajuntament dictatorial de Barcelona suspengué de seguida la publicació de documents històrics de l'Arxiu Municipal per raó que eren en català i no hi valgué l'atenuant proposada per un d'aquells famosos regidors, que la continuació del « Dietari de l'Antic Consell Barceloní » se fes traduïnt l'original al castellà i, naturalment, sense donar el text català. Val la pena que consti aquest incident com un monument al servilisme i a la ignorància d'aquell famós Ajuntament.

Aleshores, la Institució Patxot tractà amb En Duran i Sanpere de publicar qualche volum històric que fos exteriorització de la nostra protesta en les altures de la intel·ligència i al mateix temps que com una continuació de la feina començada, podria servir d'argument de represa per a més endavant, quan la dictadura s'hagués estimbat.

Així decidírem la publicació del manuscrit de les « Solemnitats », la transcripció i la impressió del qual s'anà allargant més del que calia, puix jo

GUAITANT ENRERA

volia que sortís durant la dictadura, a fi de dedicar el llibre a la ciutat de Barcelona, com a reivindicació de la seva història i esperit catalans.

La dictadura s'esfondrà abans de tenir llest el vol. I r., que no s'acabà fins a mitjans de la primavera, i ha sortit darrerament dedicat a la Ciutat, recordant-li la disfressa amb que la violaren els transgressors dictatorials i prevenint-la contra desarrelaments futurs.

En Duran i Sanpere ne presentà a l'actual Alcalde de Barcelona, Dr. Aiguadé, un exemplar tirat a gran marge en paper de tina verjurat a mà.

Altre llibre sortit durant el meu parèntesi és el del Dr. Millàs i Valli-crosa, titulat « Assaig d'Història de les Idees Físiques i Matemàtiques a Catalunya durant l'Edat Mitjana ».

Se tracta del treball que presentà, fa un parell d'anys, al Concurs de les Memòries Patxot, i que fou distingit amb una compensació.

Revisat i redactat més concisament, forma un vol. molt interessant per la documentació inèdita que aporta i, amb En Jordi Rubió, decidírem que serviria per a iniciar la « Sèrie Monogràfica » dels Estudis Universitaris Catalans, on encabirem obres massa extenses per a la Revista E. U. C.

1931. 5 Octubre. CONTRACCIÓ

Després de mesos d'absència de l'acció cultural, avui reprenc les assentades periòdiques que constitueixen la cíclica monotonia del meu viure espiritual. Malauradament, enguany els auguris no són pas riolers.

Usant la frase consagrada, la contracció econòmica mundial afecta seriosament les nostres disponibilitats materials, raó per la qual he decidit que acabessin a fi d'any una colla de treballs que fa anys que vinc sostenint. Així ho he previngut a En Duran i Sanpere en la meua visita de represa a l'Arxiu Històric Municipal, i a En Jordi Rubió durant la nostra conversa setmanal en la Biblioteca de Catalunya. Sortosament, la meua missió és en bona part acabada.

Durant la dictadura, he sostingut les Publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans i altres coses. Finida la dictadura, ara és Catalunya qui pot i deu vivificar les seves Institucions, i jo he de reduir-me a la meua trajectòria d'on me tregué la reial transgressió espanyolista, ablamant el romanticisme de la generació a la qual estic molt content de pertànyer.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Tal com me proposava, he realitzat en vida el meu testament intel·lectual. *Deo gratias!*

1931. 16 Octubre. ANUARI I. E. C.

Rebut la visita d'En Puig i Cadafalch acompanyat d'En Ramon d'Alòs els quals, en llur respectius càrrecs de President i Secretari, han vingut a ofrenar-me el vol. VII de l'Anuari de la Secció Històrico-Arqueològica de l'I. E. C., que comprèn els anys 1921-1926, i és publicat a despesa de la Institució Patxot.

1932. 27 Desembre. OBSERVATORI DE ST. FELIU DE GUÍXOLS

Per tal d'anar augmentant els materials catalans d'observació física que el Dr. Fontserè persegueix amb tanta cura i constància, fa temps que vaig depositant en el Servei Meteorològic de Catalunya, documents provinents del meu Observatori Català de St. Feliu de Guíxols.

Anys enrera ja vaig portar al fons de la Xarxa pluviomètrica de Catalunya, els originals de la Xarxa que jo havia organitzat per a un estudi especial, que motivà la publicació del meu assaig de pluviometria catalana (1912).

Darrerament, han anat cap al Servei Meteorològic de Catalunya, en qualitat de dipòsit com tot els altres : diversos registres de St. Feliu de Guíxols, nombrosos meteorogrames i dues caixes de bobines amb centenars de metres d'inscripcions del meu anemòmetre de màxima, que seran d'utilitat en l'estudi sobre la tramuntana que està preparant el Dr. Fontserè. Resten encara més registres i meteorogrames a St. Feliu de Guíxols, que faran la mateixa via i així aviat serà liquidada aquella illusió meva de joventut, que fou l'Observatori Català.

Cantem-li una absoluta.

Nat a l'escalf d'una idealitat, esdevingué per a mi una fruïció i consol morals que me sostingueren en crisis atüidores, i finà per defallir física després d'un esforç, que vull creure que no ha pas estat inútil per a l'esperit collectiu.

1932. 29 Desembre. GUIU TERRENA

Rebo de la impremta el primer exemplar de *Guiu Terrena* de Fr. Bartomeu F. M. Xiberta O. C.

Coneguí el P. Xiberta a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, on me'l presentà el Dr. Josep M. Llovera com un deixeble predilecte seu i temps després, el

GUAITANT ENRERA

Dr. Llovera m'hi tornà a encarar, en la Biblioteca de Catalunya, sollicitant l'edició de l'extensa monografia que el jove carmelita havia escrit sobre Guiu Terrena, Bisbe de Mallorca i d'Elna, i que el P. Xiberta desitjava veure individualitzada en català, millor que englobada en uns Analecta, fora de l'abast del públic no especialitzat.

Vaig acceptar la proposta, després de parlar-ne amb En Jordi Rubió i així és nat aquest vol. II de la Sèrie Monogràfica dels Estudis Universitaris Catalans.

1933. 2 Gener. CONFÉRENCE INTERNATIONALE POUR L'ENSEIGNEMENT DE L'HISTOIRE

Per culpa de les empentes de fi d'any, fins ara no m'ha llegut de respondre a l'amable carta que el 10 de Desembre passat m'escrigué el Prof. Altamira, sollicitant la nostra simpatia per a la *Conférence Internationale pour l'Enseignement de l'Histoire*, que ell presideix.

Me plau de retrobar en la seva carta i en els impresos que acompanyava, aquell Altamira de *La España Regional* del temps d'En Pella i Forgas, on l'Altamira destacava com un esperit avançat dintre el marc d'aleshores i que ara veiem culminant en la tasca conservadora de Jutge del Tribunal Permanent de Justícia Internacional, de La Haia.

Indubtablement, que una de les moltes falles del present ensenyament estatal, és el mal ús que se fa de la Història.

Com que l'ideal de l'estatisme no és pas fer homes — que se li redreçarien en retrets incontestables — sinó arramadar contribuents i preparar futurs soldats, els Estats tenen gran cura, en llurs escoles oficials, d'ensenyar als infants que, de seguida d'haver-se fet el món, florí llur propi país i d'una manera tal, amb totes les qualitats imaginables, que llur terra es convertí en centre de la humanitat i, per tant, amb dret de menysprear o apunyegar els altres, segons convingui.

Si esbrinéssim a fons els incentius de la guerra, trobaríem que aquest mite històric hi juga un paper determinant, al costat de l'Estat, pedagògicament mentider, com instrument « facilitant ». La Guerra Europea, desfermada per una alta burocràcia, premeditadament criminal, n'és un exemple catastròfic.

La *course à l'enfant* és un estigma de la pretesa civilització contemporània.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Responc al Prof. Altamira enviant-li l'adhesió de la « Institució Patxot », i felicitant-lo entre altres coses, per l'encert d'organitzar la Conferència independentment de la política i de la intervenció estatal, segons ell mateix fa constar.

1933. 20 Gener. AUTONOMIA UNIVERSITÀRIA

La República Espanyola, adjudada o, millor dit, atjada per les primeres figures d'aquella intel·lectualitat occidental, ha tingut gran cura de privar que la Universitat de Barcelona fos catalana; però com que l'Estatut permet demanar l'autonomia universitària, l'amic Dr. Fontserè ha mogut la qüestió i ha motivat que una representació de Llicenciats la portés al Rector de la Universitat, per tal de donar forma a un document que, en aquest sentit, calia trametre a la Generalitat de Catalunya.

El Rector de la Universitat, Sr. Serra Hunter, en rebre els delegats, féu de primera resposta: que ell era home de partit i no podia dir res sense de primer consultar el partit. Exactament la mateixa falsa posició d'En Macià, el qual pregona i sempre repeteix que ell és cap d'un partit, ans que tot. Això tradueix el moment psicològic dels homes que ara són en primer rengle.

Posteriorment, sembla que la qüestió de la Universitat s'ha encarrilat i diumenge vinent hi ha convocada una reunió d'entitats per a tal fi.

1933. 26 Gener. FEDERACIÓ CATALANA D'ESTUDIANTS CATÒLICS

M'ha vingut a visitar una Comissió de la Federació Catalana d'Estudiants Catòlics, composta d'un navarrès i un català, que duïen unes ratlles-programa d'En Valls i Taberner, on s'exposava un pla d'ensenyament de cara a la joventut, per tal d'arribar a una selecció amb vistes al Magisteri. Han dit que no venien a demanar res, sinó a exposar-me una idea confiant que mereixeria la meua simpatia.

Els he respost que de simpatia ne tinc molta per gran nombre de coses, malgrat que me sia impossible de contribuir-hi de cap manera, sobretot ara que em veig obligat a plegar veles i m'estic encongint a una migrada part del meu camp d'acció.

Hem parlat de l'actual estat d'esperit de la joventut escolar, que desconec, però que em sembla bon xic grisa; m'he adonat del seu divorci amb els professors i m'he sorprès una vegada més que, raonant tothom individualment tan bé, gaudim unes resultants collectives tan fallades.

GUAITANT ENRERA

La conversa s'ha anat generalitzant i, parlant de coses de la seva terra, el navarrès m'ha dit que els carlins allà, són els enemics del projectat Estatut Basc : *Fueros si ! Estatuto no !* sembla que és llur mot d'ordre.

Ja que venien lluint divisa catòlica i ací el catolicisme és una còmoda consuetud dogmàtica, he volgut tractar una mica la falsa situació de l'Església, filla de la seva anterior posició falsa, que ella mateixa agreujà durant la Dictadura militar espanyola, sobretot a Catalunya, posant-se a servei de la transgressió reial i contra l'esperit del nostre Poble.

He fet remarcar que actualment l'Església no mostra cap pressa a canviar de conducta, sinó que es complau a romandre expectant, en la refiança d'una cobejada Restauració, on rescabalar-se d'enyorats privilegis, monopolis i mals usatges, que de vegades servien de patents de corsari. Aquesta disposició moral és perillosíssima, perquè referma la materialització que ha fet davallar la nostra Església a la seva present decadència.

Raonant així, ha començat a sagnar la ferida i som esdevingut una mica eloqüent. Parlant, parlant, per amor d'espiritualitat i abraçat a la Doctrina Cristiana, he anat fent marxa enrera i, de mica en mica, desbrossant la pujada, hem arribat fins al Sermó de la Muntanya, on raja aquella deu de puritat que no cal oblidar mai, si es vol servir l'espiritualitat neta d'oportunismes i sofismes, que no són sinó tapadores de materialitats i egoismes.

El meu auditori, de moment sorprès i gairebé esverat, s'anava corrent del raonament i ha acabat compartint-lo.

També els he avançat que demà passat, els Concursos Patxot i Ferrer convocaran un novell concurs el tema del qual crec que interessarà a ells i a ço que ells representaven¹.

1934. 23 Març. GEOGRAFIA IDEOLÒGICA

Assentada amb En Maspons i Anglèsell per a tractar de resoldre les dificultats que van sorgint en l'intent d'encaixar els anglesos en el Jurat de la proposada « Revisió del concepte d'Estat ».

Procedint per eliminació, hem resseguit un curs de geografia ideològica i hem fet l'insospitat descobriment que l'Europa és esdevinguda tan petita, que la nostra tesi gairebé ja no cap enlloc ; ignoro si aquesta conclusió és una lloança o bé una condemna, però resulta indubitable. Els Estats llatins,

¹ XIVè. Concurs : *La Llibertat d'Ensenyament i la Independència de la Intelligència.*

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

són unitaris per naixença, l'Europa central s'hi ha tornat, els orientals i els escandinaus són socialistes, i l'Anglaterra no es vol comprometre.

Resten alguns oasis, de vegades aparents, perquè la Suïssa p. e., explota aqueixes psicologies nacionals, però no les sent, ni vol sentir-les; Bèlgica té els flamencs que la fan recelosa; Holanda, segurament ens ajudaria, mes ja la vàrem utilitzar; Dinamarca és dubtosa; Irlanda, de moment no convé.

Complert el deure de cortesia envers l'Anglaterra, se'ns ha acudit que potser, ben cercat, trobaríem un company a Escòcia i hem decidit cercar-l'hi, al mateix temps que esbrinarem el sentir de Dinamarca.

De totes maneres, són constatacions simptomàtiques de l'estat mental de la vella Europa, que retorna als pecats d'abans i dels quals semblava havien de purgar-la les dolors de la guerra. *Lasciate ogni speranza?*

INSTITUCIÓ PATXOT

SEGON CONCURS INTERNACIONAL: 1934-1936

La INSTITUCIÓ PATXOT, des de La Haia, el Desembre del 1928, oferí un premi de mil Lliures esterlines al millor treball que estudiés « La Influència del Dret Internacional i de les Institucions Internacionals contemporànies sobre el Dret Públic Intern », i es presentaren a Concurs 17 autors de diferents parts del món.

El Jurat del Concurs, constituït pels Senyors: Jonkheer W. J. M. van Eysinga, de Holanda; Sir Cecil Hurst, d'Anglaterra, i el Prof. F. de P. Maspons i Anglasell, de Catalunya; decidí (Desembre del 1931) no atorgar el premi ofert, però recomanà la publicació d'una obra presentada pel Professor Rudolf Laun, de Hamburg; *Der Wandel der Ideen. Staat und Volk als Äusserung des Weltgewissens*. En compliment d'això, la INSTITUCIÓ PATXOT edità aquest llibre a Barcelona i sortí l'any passat, 1933.

Mentrestant, les raons que motivaren aquell Concurs s'han agreujat considerablement, i la INSTITUCIÓ destina aquell premi a un novell Concurs, l'esperit del qual és ço que segueix:

Les sofrències de la guerra, en desvetllar la sensibilitat colectiva, produïren un estat de penediment durant el qual s'accentuà la desavinença entre la consciència mundial i l'estructuració política dels pobles.

Fou aleshores que es condemnaren pràctiques de Dret Públic intern; s'acceptà la igualtat de drets de raça, de llengua i de religió; la llibertat d'ensenyament, etc. I en l'ordre exterior, es demanaren sancions per a les transgressions estatals; es proclamà la lliure determinació dels Pobles i es generalitzà el tema dels mal anomenats « Minoritaris ».

Malauradament, aquella esperançadora ascensió, no solament s'és deturada, sinó que torna a imperar en l'Estat l'*idée de la toute puissance, plutôt que celle de la soumission de l'Etat aux exigences supérieures du droit et de la justice*.

Obsessionat amb aquesta pressumpció d'omnipotència, i confonent l'accident a convencionalisme polític amb el fet biològic-social permanent « Poble o Nació », i amb la seva localització sentimental « Pàtria », l'Estat s'afanya a intervenir-ho tot i àdhuc pretén governar i modificar lleis morals

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

i naturals que són anteriors i superiors a ell ; minva moralment l'home fins a fer-ne una eina automàtica ; desconeix la família con cèl·lula social bàsica i la considera merament un obrador de contribuents i de soldats ; estimula un parasitisme funcional públic que empobreix i coacciona els pobles ; no tolera ni l'estímul, ni la diferenciació personals, i legalment va esvanint la llibertat d'intelligència.

Volent sostenir ficcions econòmico-polítiques que s'enrunen, els Estats es reclouen en un pseudo-nacionalisme, per culpa del qual la humanitat resulta estancada en compartiments que l'ofeguen i desorganitzen.

Tot això s'avé ben poc amb el respecte a la personalitat humana, que és el fonament de la societat, i amb l'afirmació de la sobirania popular, que es predica des del cim dels mateixos Estats que la conculquen i condemnen amb els eufemismes d'assimilació i d'unitat.

I com que l'estatisme actual ja assoleix un paroxisme precursor de la crisi, en previsió d'ella, la INSTITUCIÓ PATXOT demana als pensadors : que deixant-se de les pràctiques corrents, i guiats únicament per la intelligència, facin la

Revisió de la noció d'Estat

d'una manera històrico-crítica i, amb l'ensenyament que en resulti, assagin d'arribar a una noció de l'Estat en la qual aquest, bo i servant la seva missió d'organ de coordinació necessari, sia constret a respectar majorment la personalitat humana i sotmès al Dret Natural dels Pobles, que n'és la conseqüència.

La INSTITUCIÓ PATXOT té el deure de recomanar als concursants l'experiència de Catalunya, on els autors poden fer observacions aclaridores del tema proposat. Perquè Catalunya formula el problema, no solament en les altures doctrinals, sinó també per sentiment de germanor envers els Pobles freturosos de llibertat i de justícia.

R. PATXOT

Barcelona, Maig del 1934.

Aquest concurs fou malmès per l'esclat de la guerra civil. Es presentaren dos treballs, escrits en anglès, però el Jurat acordà no atorgar el premi.

En el Jurat figuraven : Alexander P. Fachiri, jurista del Temple, London, i el Dr. Robert Guex, Magistrat del Tribunal Suprem Suís i Professor Honorari de la Universitat de Lausanne.

GUAITANT ENRERA

1934. 17 Desembre. UNA REPRESENTACIÓ ELEGANT

El Prof. Fontserè me tramet una curiosa demanda que acaba de rebre del Sr. E. M., actual Jefe del *Servicio Geográfico* de Madrid... demanant-li un exemplar francès de l'Atlas General C. E. N. perquè — segons ell mateix confessa — no pot anar-lo a consultar a la Biblioteca del *Servicio Meteorológico Español* d'on el foragitaren els seus propis subordinats.

Ell aprofita l'ocasió per a fer constar que, de tot cor deplora el callament manat al Servei Meteorològic de Catalunya pel President del Consell de Ministres, Sr. Lerroux, de la qual ordre s'ha assabentat per la premsa i hi afegeix que no hi està pas conforme i que suposa que l'ordre serà temporer. Això ho afirma en paper oficial aquell Sr. M. que maldà per fer altre tant quan la reunió de Copenhagen, però no li reeixí...

... jo trobo que la incongruència de l'enemic bé val una cortesia desinvolta, de manera que avui li expedixo l'exemplar de l'Atlas General C. E. N. i li'n faig present, acompanyat d'una tarja particular meva que transcriu :

R. P. J. saluda al Sr. M. y le ofrece el Atlas General C. E. N., solicitado.

Me hace muchísima gracia que sus compañeros le hayan condenado a la misma pena que a nosotros. Por lo visto, la Meteorología Central es muy desabrida y ello aclara naturalmente, no pocos problemas de climatología espiritual. Afortunadamente, nosotros somos litorales.

Le desea Buen Navidad y Año Nuevo

P.

1935. 20 Maig. FALLIMENT ECLESIASTIC

Degudament enquadernat en marroquí blau, faig presentalla al Dr. Carles Cardó de l'exemplar nùm. 2, en paper de fil, de la seva « Nit Transparent », que sortí el més passat.

El Dr. Cardó m'havia demanat que li prologués el seu llibre, demanda que vaig agrair alhora que refusar, per tal d'estalviar-li dificultats fàcils de preveure.

Però, un cop publicat el llibre, l'actitud del Bisbat de Barcelona m'imposa el deure de consciència de dir ço que segueix i que he autografiat i signat en l'exemplar de referència :

« La inversió de conceptes i confusió d'idees en mig de les quals s'entereix l'actual generació, comporta la meua incongruència de dedicar-vos aquest exemplar de la vostra pròpia obra.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Es veu que l'enterboliment ha arribat a la jerarquia eclesiàstica, la qual, en un Bisbat de Catalunya i en un llibre català adreçat al Poble Català, es presente forastera, ignorant la llengua del Poble, però respectant curosament l'estatofília, ço és, aquelles cobejances terreres que li encomanà Constantí.

Verament, cal tornar al Crist; mes, ai!, que encara després del papal *Instaurare omnia in Christo*, a Catalunya ens ha escandalitzat la famosa informació Tedeschini, que capgirà la Veritat i donà al Cèsar ço que era de Déu: la nostra fe de naixença. I així el Poble, que ja vivia divorciat de la jerarquia material, es trobà abandonat per la jerarquia espiritual.

Heus-ací explicat el present conflicte eclesiàstic sense el recurs de la Maçoneria, tapadora còmoda d'aquells escriptors catòlics que volen defugir l'alliçonador *mea culpa*.

Darrerament — jo ho sabeu — ens demanàren vocacions eclesiàstiques en castellà, ferint els nostres cors, que en el Temple hagueren de respondre amb la noble exclamació de Tàcit.

I malgrat la caiguda del Cèsar, invitació providencial a la contrició, el lllindar castellà que han posat al vostre llibre, no és pas penyora d'esmena.

La meva consciència, contristada, compadeix aquest lllindar mancat de Cristianitat i segellat de domini, perquè, tal com deia St. Joan: « Déu és amor » i amor és donació, no pas imposició de domini.

Quousque tandem?

P.

1935. 7 Setembre. MALS USATGES

En Maspons i Anglasesell ha vingut a passar el dia a la Masia Mariona de Mosqueroles i, amb motiu d'això, m'he assabentat que enguany, trencant el costum, no anava a Ginebra a fer acte de presència entre els Minoritaris.

Com que en altra ocasió estigué a punt de succeir això mateix, i jo em vaig afanyar a suplir la falla material de les institucions i homes públics nostres, m'ha sorprès que En Maspons no me n'hagués dit res oportunament i li he pregat, ras i curt, que m'ho aclarís.

Aleshores m'ha descobert que els actuals polítics catalans, malgrat haver estat precisament ells els qui, anys enrera, iniciaren l'anada a Ginebra, ara no volen que s'hi vagi.

Els de la dreita ho dissimulen dient que no hi creuen, però, alguns d'ells, més francs, confessen que en aquests moments ells són governamentals i, per tant, cal no mortificar Madrid.

GUAITANT ENRERA

Els de l'esquerra, per l'estil, temen que l'Azaña els excomuniqui — frase textual — i així, en el fons, concorden amb les dretes.

D'aquesta manera i enganyada una vegada més per oportunismes venturers, Catalunya va continuant la seva mancança de seny polític transcendent.

En Prat de la Riba, home de dreta i esperit conservador, era més pràcticament revolucionari que les esquerres, barroeres i dictatorials, del present.

EPÍLEG. 1937-1938. A. POSTERIORI

La Rosiaz, prèls Lausanne (Suïssa)

Aquest Historial — a part de les moltes coses que m'han passat per alt en les anotacions que precedeixen — fou tràgicament trencat per un d'aquells sotrats que capgiren la història d'un poble, al mateix temps que n'esqueixen l'ésser individual.

Una clàssica sedició militar espanyola, preparada de temps pels monàrquics, l'Església i la monarquia, ha fet que la República esquerrana espanyola armés barroerament el poble, amb la qual cosa les masses de seguida sobreixiren el govern; d'aquesta manera nasqué l'actual guerra civil, agreujada per l'especulació diplomàtica internacional, de banda i altra.

Pel que respecta a Catalunya, el Gl. Franco, a més de proclamar, de bell començament, el seu socialisme sindicalista — promiscuïtat nazi-feixista — s'afanyà a amenaçar l'ànima catalana amb l'espasa i amb la llengua, seguint la fatal tradició secular espanyola i cumplint el seu paper de successor del Gl. Sanjurjo, el qual ja s'havia sublevat quan el govern de la República espanyola concedí a Catalunya la pretesa autonomia, que no era sinó una migrada delegació de serveis.

Si aquestes llibretes són ara en terra Suïssa i poden ésser així epilogades *a posteriori*, és degut a la cavalleriesitat d'un cònsul estranger amic de Catalunya, el qual les sostregué a la bèstia humana desfermada i després les féu passar la frontera.

El qui tan generosament se'ns portà poc sospitava aleshores que, més tard, el seu poble també seria brutalment envaït i governativament tiranitzat, d'una manera semblant a la de Catalunya ¹.

¹ Txecoslovàquia.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Historial dels Jocs Florals de Barcelona

Entre les publicacions que ni tan solament han arribat a les caixes i que són restades *in mente*, hi ha un historial homenatge dels Jocs Florals de Barcelona, referent als quals constatem el fet, no pas nou, però sempre deplorable, que no respecten i àdhuc combaten els Jocs, no pocs literats i polítics que justament són fills d'ells.

Jo l'havia concebut començant per una síntesi crítica dels discursos de tots els Presidents en la qual s'hauria traduït l'evolució dels temps i els incidents de l'època. Després, seguiria una crònica il·lustrada dels fets cabdals, amb el retrat de tots els Presidents, Reines de la Festa, notes biogràfiques, etc.

En aquest sentit vaig parlar-ne amb el Mtre. Francesch Matheu, qui ho acollí sentimentalment molt bé, i àdhuc suggerí el nom d'En Raimond d'Abadal per a l'estudi dels discursos presidencials. Posteriorment, en madurar el propòsit amb En Matheu anaren sorgint les dificultats, que a mi me semblaven totes superables, però que a En Matheu, acabaren per fer-se-li una muntanya. Com que vaig veure que ell no la pujaria pas, no'n parlàrem més i així morí la cosa, d'inanició.

Mals auguris

Tal com presenta actualment l'horitzó espanyol, enrogit de sang i ennegrit de crims a les dues bandes, costa ben poc d'augurar que l'encallament intel·lectual durarà molt de temps perquè, en el fons de la guerra civil, no hi ha més que esperit de domini, consolidació de parasitismes, lluita entre dues tiranies, el resultat de la qual serà l'agreujament de tots els problemes anteriors i la instauració desvergonyida a la Península dels seculars mals usatges colonials espanyols.

Sintetitzant el present, direm: a Espanya, la civilització bàrbara de filiació oriental, va essent envaïda per la barbàrie civilitzada de tradició occidental.

Allà baix, *plus ça change et plus c'est la même chose* i per aquest camí *lasciate ogni speranza*.

Sortosament, la natura fa sempre el seu camí; la vida continua, els homes passen, però *l'home* perdura, i així la humanitat existeix, perquè no es regeix pas, ni és regida, per ineficients i tèrboles lleis escrites.

GUAITANT ENRERA

Dr. Willemsen: Leges Palatinae

Aquest epíleg, escrit lluny de casa, sense documents i fet amb la defectuosa memòria de l'edat i amb el cap absorbit en altres cabòries, fatalment ha de resultar no poc fallat; això motiva i excusa aquesta addenda.

A les obres *en souffrance* esmentades en altre lloc, cal afegir les *Leges Palatinae* de Jaume II de Mallorca, destinades a les Memòries de la Secció Històrico-Arqueològica del I. E. C.

Tot el text és compost, corregit i compaginat, hi ha tirada la portada en reproducció policroma del Ms.; però manca l'estudi-introducció del transcriptor, el Dr. Willemsen, de Freiburg (Alemanya), i que no hi ha hagut manera d'obtenir.

De primer, poguérem arrencar-n'hi un tros; després, aprofitant un viatge d'ell a Barcelona amb la seva muller, aquesta ens prometé fer-li acabar. Més tard, vingué el tros final, però manca la part mitgera, que ell preté haver enviat i que nosaltres no havíem, ni hem rebut a hores d'ara.

La somnolència d'aquesta obra és digna pariona de les « Solemnitats de Barcelona » i del treball del Prof. Marinesco. Una vegada més, proven que la calma o bohèmia, no són pas privatives dels autors meridionals.

No en tenia poca de raó l'amic Dr. Fontserè quan, anys enrera m'aconsellava: « no poseu pas mai cap llibre en premsa, si abans no teniu tot el text de l'obra a la mà ».

Incorrecció bibliogràfica

Durant la primera dictadura (Primo de Rivera), se m'acostà insistentment Mn. A. Griera, amb una pila de projectes per tal que la intel·lectualitat catalana no quedés parada; és així com vaig decidir continuar el « Butlletí de Dialectologia Catalana ».

Més tard, entre les coses de què em parlà, fou d'una « Gramàtica Etimològica », la publicació de la qual vaig consentir a facilitar, si bé amb la condició expressa que no volia que el meu nom hi sortís per res.

La raó d'aquesta prohibició era que jo havia vist proves d'algun vocabulari seu en el « Butlletí de Dialectologia », les quals m'ensenyaren a malfiar-me de l'excessiu dinamisme de Mn. Griera.

Ara bé; malgrat la meua categòrica prohibició, en la portada de la seva « Gramàtica Etimològica », ell hi posa tranquil·lament el meu nom, com si jo no hagués dit res.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

LLIBRES PRESONERS

Mentre governava a Catalunya la Generalitat, m'anaven enviant llibres a mida que jo els demanava ; però, d'ençà que s'ha establert a Barcelona el govern de la República Espanyola, amb el doble intent de dominar millor Catalunya i d'assegurar-se la retirada cap a França, se'm nega l'expedició de llibres perquè, diu, són *exportación de capitales*; de manera que els llibres que jo he editat, que he pagat i dels quals faig presentalla a les institucions del país i estrangeres, ara volen que me'ls compri jo mateix i els torni a pagar, naturalment, en moneda estrangera (dòllars), que el Govern Espanyol es quedaria, pagant-me'ls en pessetes al preu convencional que ell establiria.

Val la pena de deixar això consignat, com a senyal del temps i en honor de l'estúpid automatisme de les ordres escrites i de l'esperit negatiu d'aquesta República Espanyola, mal nada i pitjor regida.

Enmig de tot, en aquest món no hi ha res d'absolut, i com que En S., el músic, és empleat a Correus, de tant en tant pot fer-me passar alguna expedició ; però, per ara no tinc pas exemplars de totes les meves publicacions, que em fan molta falla per a la represa de les meves relacions internacionals.

INSTITUCIÓ PATXOT

TERCER CONCURS INTERNACIONAL : 1938

 CONVOCATÒRIA (Inèdita)¹

L'étatisme en est à la crise de violence qui sévit de nos jours.

En partant du prétendu droit divin des rois, succédé par la souveraineté de l'Etat portée maintenant jusqu'aux vellétés de l'autarcie, le cycle étatiste se ferme par une inféodation inhumaine : la régression contemporaine, domination effrénée, où ni la loi morale, ni le droit naturel, ni la personnalité humaine, ne comptent plus.

Dans cet état d'esprit, la famille a été anéantie et est devenue un fournisseur d'automates ; tandis que, dans leurs relations extérieures, les Etats témoignent d'une répulsion, souvent aveugle et injuste, qui met hors la loi une légion de gens honorables.

Or, ces *réfugiés*, ainsi laissés en détresse, voire même sans état civil, conservent fidèlement leurs patries, car il n'y a point de décret capable de déroger un sentiment, et ils ont en leur faveur le droit naturel et la loi morale : par conséquent aussi, la conscience des peuples qui raisonnent, sentent et agissent, encore en hommes et en maîtres.

C'est à eux que s'adresse la *Institució Patxot de Catalunya* et en faisant appel aux plus beaux attributs de l'humanité, elle demande que les droits moraux et civiques de ces réfugiés, soient sauvegardés par des normes de Droit Public externe.

Dans ce but, nous posons comme thème de ce Troisième Concours une

Etude critique du droit d'asile et sa mise au point d'après la déplorable expérience contemporaine.

La Rosiaz (Lausanne), Novembre del 1938.

¹ No havent estat atribuït el premi del Segon Concurs, 1934-1936, perquè la guerra d'Espanya pertorbà completament l'efectivitat de la seva Convocatòria, la *Institució Patxot de Catalunya*, actualment acollida a Suïssa,

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

esmerçà la meitat d'aquell premi en l'expedició de queviures als seus compatriotes d'allà baix, i l'altra meitat — 10 000 frs. suïssos — la destinava al Premi d'aquest Tercer Concurs, que volia sotmetre a la Consciència Mundial el plany de les víctimes d'un Dret d'Asil evanescent.

Justament en aquell moment, 1938, representacions de les Potències Europees s'eren aplegades en la riba savoïarda del Lemán, per tal de tractar qüestions connexes o derivades del Dret d'Asil, però considerat solament sota el punt de vista polític o internacional.

La *Institució Patxot*, en canvi, pretenia un enfocament més permanent i transcendent : la *Doctrina del Dret d'Asil*.

La meva condició — no de refugiat — sinó d'acollit a Suïssa, implicava una agraïda reciprocitat i m'obligava, moralment, a no fer públicament res sense la benvolença del Govern Suís.

Per amor d'això, abans de proclamar la Convocatòria d'aquest projectat Tercer Concurs, vaig correspondre oficiosament amb Berna, on se'm deixà endevinar que s'estimaven més que no es toqués semblant tema, precisament en aquells moments.

En conseqüència, vaig desistir d'aquest Tercer Concurs ; però ara crec convenient publicar dita Convocatòria inèdita, puix que fou dictada per un estat d'esperit provinent de tristes experiències i, de totes maneres, segueix essent un reflexe documental de les malaurances d'aquella deplorable època.

MEMORIES PATXOT

PRIMER CONCURS 1922
Premi 5000 ptes.

Convocat el 8 de Maig del 1922
Per adjudicar per primera vegada el 8 de Maig del 1924

TEMA : *Monografia documentada referent a la història de les ciències físiques o matemàtiques a Catalunya durant l'Edat Mitjana.*

VEREDICTE : No havent-se presentat cap treball, es declara desert el Concurs.

SEGON CONCURS 1923
Premi 5000 ptes.

Convocat el 8 de Maig del 1923
Veredicte el 8 de Maig del 1925

TEMA : *Estudi d'estructures emprades en la construcció.*

VEREDICTE : No havent-se presentat cap treball, es declara desert el Concurs.

TERCER CONCURS 1924
Dos Premis
Convocat el 8 de Maig del 1924

A. — Premi 5000 ptes.

TEMA : *Estudi fisiogràfic de Catalunya o d'alguna de les seves contrades.*

VEREDICTE : No s'adjuca el premi, però s'ofereixen compensacions als següents treballs :

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Estudi fisiogràfic de Catalunya
per J. Marcet Riba (2000 ptes).

Estudi fisiogràfic del Pirineu Català
per Mr. H. Gaussen (2000 ptes).

Estudi fisiogràfic de l'alt Cardoner i la vall de la Vausa
per S. Filella (500 ptes).

B. — Internacional Premi 10 000 ptes

TEMA: *Monografia documentada referent a la història de les ciències físiques o matemàtiques a Catalunya durant l'edat Mitjana.*

VEREDICTE: 8 de Maig del 1929.

El Jurat no atorga el premi.

Es concedeix una compensació de 7000 ptes a
l'Assaig d'història de les idees físiques i matemàtiques a Catalunya, durant l'Edat Mitjana
pel Dr. J. Millàs i Vallicrosa.

Aquest Assaig d'història de les idees físiques i matemàtiques a la Catalunya medieval, vol. I, va publicar-se a despeses de la INSTITUCIÓ PATXOT, dins la *Sèrie Monogràfica*, vol I, dels *Estudis Universitaris Catalans*, Barcelona 1931.

QUART CONCURS 1925
Premi 5000 ptes

Convocat el 8 de Maig del 1925

VEREDICTE: 8 de Maig del 1927

GUAITANT ENRERA

TEMA (lliure) sobre :

Física atmosfèrica aplicada a Catalunya

Considerant dignes d'ésser premiats dos dels treballs presentats, la INSTITUCIÓ PATXOT, ofereix un premi supletori i es fa la següent adjudicació.

Premi 5000 ptes

Assaig d'establiment del règim pluviomètric de Catalunya
per Joaquim Febrer.

Premi 4000 ptes

Distribució de la claror del cel i claror del zenit a Barcelona
per Manuel Alvarez Castrillón.

El primer d'aquests treballs és publicat en les *Memòries Patxot*, vol. I, Barcelona, 1930.

Referent al segon, restà inèdit, i l'any 1937 fou publicat en les *Memòries del Servei Meteorològic de Catalunya*, amb la deguda autorització, vol. I, nº 2.

El stock d'aquesta publicació fou destruït quan la invasió del S. M. de C. pels franquistes.

CINQUÈ CONCURS 1926 (internacional)

Premi 5000 ptes

Convocat el dia 8 de Maig del 1926

TEMA : *Meteorologia de la Mediterrània occidental i més especialment de la costa catalana.*

VEREDICTE : Es publicà el dia 8 de Maig del 1928.

El Jurat acordà no otorgar el premi; la INSTITUCIÓ PATXOT decideix repetir el concurs. (Vegeu pàg. 137).

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

SISÈ CONCURS 1927
Premi 5000 ptes

Convocat el dia 8 de Maig del 1927.

TEMA : *Estudiar l'estabilitat de les actuals construccions catalanes, considerades sota el punt de vista sísmic.*

El veredicte es publicà el dia 8 de Maig del 1929.

No es presentà cap treball.

SETÈ CONCURS 1928 (internacional)
Premi 5000 ptes

Convocat el dia 8 de Maig del 1928

TEMA : *Meteorologia de la Mediterrània occidental i més especialment de la costa catalana, donant preferència a l'aspecte dinàmic del problema.*

VEREDICTE : Es publicà el dia 8 de Maig del 1930. El Jurat acordà no atorgar el premi.

VUITÈ CONCURS 1929 (internacional)
Premi 5000 ptes

Convocat el dia 8 de Maig del 1929

TEMA : *Bibliografia crítica de les ciències físiques o exactes, referent a Catalunya.*

VEREDICTE : No s'adjudicà.

GUAITANT ENRERA

NOVÉ CONCURS 1930
Premi 5000 ptes

Convocat el dia 8 de Maig del 1930

TEMA : *Meteorologia de la Mediterrània occidental i més especialment de la costa catalana, donant preferència a l'aspecte dinàmic del problema.*

VEREDICTE : No s'adjudicà.

PUBLICACIONS DE LA INSTITUCIÓ PATXOT

Acollida a Suïssa d'ençà del 1936

En aquestes pàgines, que són a honrança del nom dels meus passats i l'expressió d'una vida intel·lectual, moral i sentimental, reverent, és escaient incloure-hi l'inventari de les *Publicacions de la Institució Patxot*, amb les fitxes bibliogràfiques corresponents, compartides en les tres seccions que les comprenen :

- a) Institució Patxot.
- b) Concursos Patxot i Ferrer.
- c) Institut d'Estudis Catalans.

INSTITUCIÓ PATXOT

Quaresma de St. Vicent Ferrer, predicada a València l'any 1413. Introducció, notes i transcripció, per Josep Sanchis Sivera, Canonge de la Catedral de València. Barcelona, 1927.

Blanca SELVA : *Les Sonates de Beethoven*, per a piano i per a piano i violí. Prefaci de Lluís Millet. Barcelona, 1927. És l'edició en volum dels articles publicats a la « Revista Musical Catalana » de l'Orfeó Català.

GUAITANT ENRERA

Memories Patxot. Vol. I. — Atlas pluviomètric de Catalunya per Joaquim Febrer. Treball premiat en el IV Concurs, corresponent a l'any 1925. Barcelona, 1930.

Comité Météorologique International. Commission Internationale pour l'Etude des Nuages: Atlas Internacional dels Nívols i dels Estats del Cel. Extractat de l'Obra Completa a Utilitat dels Observadors. Barcelona 1930.

El C. M. I. ha publicat així mateix les edicions francesa, anglesa i alemanya, gràcies a la I. P. — París, 1930.

Atlas General. I. Barcelona, 1935.

El C. M. I., publicà també les edicions francesa, anglesa i alemanya, gràcies a la I. P. — París, 1922.

La I. P. també en publicà l'edició catalana. Barcelona, 1935.

Llibre de les Solemnitats de Barcelona. Edició completa del manuscrit de l'Arxiu Històric de la Ciutat. Per A. Duran i Sanpere i Josep Sanabre, Pvre. Vol. I (1424-1546). Barcelona, 1930. Vol. II (1564-1719). Barcelona, 1947.

Der Wandel der Ideen. Staat und Volk als Äusserung des Weltgewissens. Pel Prof. Rudolf Laun, de la Universitat de Hamburg. Barcelona, 1933.

Bibliografia Catalana

La meua idea era anar constituint un corpus bibliogràfic, per tal de facilitar a la gent d'estudi l'orientació en llurs encerques, estalviant-los la pèrdua de temps que implica l'haver de destriar materials especialitzats dintre l'escampall de publicacions.

Com sempre succeeix en aquesta mena de tasques, a mida que avançaven, el treball es diversificava i la I. P. feia el possible per subvenir-hi fins que la deturà la guerra civil, no solament per raons d'ordre material, sinó el que és molt pitjor, perquè molts col·laboradors capacitats s'expatriaren.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Bibliografia històrica de Catalunya

Degut a una suggestió d'En Duran i Sanpere, compren milenars de fitxes contingudes en un moble especial donat a l'Arxiu Històric Municipal de Barcelona, on és a disposició del públic. Les fitxes són segellades amb I. P. Arxiu.

Premsa.

Per Joan Givanel i Mas. Volum I (Agramunt-Barcelona) 1931. Volum II (Beguda alta—Xàtiva) 1937. Volum III (Index alfabètic) 1937. Barcelona.

Teatre català.

Haviem aplegat milenars de fitxes que, un cop ordenades, haurien motivat un volum per l'estil dels de la premsa, però la guerra ens ho esbarrià tot i solament n'hem pogudes recóbrar una part — i encara amb fòrceps — perquè l'altra se'ns ha esmunyit a mans d'algun tarat de cleptomania.

Poetes catalans.

Dintre del destriament que anàvem fent, teníem començat també aquest fitxer, del qual solament resten les lletres A i B; les altres han desaparegut.

Repertori dels manuscrits catalans.

Aquesta tasca fou encomanada a En Pere Bohigas, el qual treballava en l'estudi de la I. P. a la Plaça de la Cucurulla. En Bohigas ha exposat la marxa del treball en la Revista d'Estudis Catalans: Vol. XI (1926), XII (1927), XIII (1927). XV (1930) i XVI (1931). Hi havia milenars de fitxes arxivades en dos mobles especials, que passaren a la Biblioteca de Catalunya, a disposició del públic; els mobles els retiràrem no sense insospitades resistències.

GUAITANT ENRERA

Cerverí de Girona

L'estudi d'aquest poeta fou una suggestió meva, perquè com que era fill de Santa Seclina, en la Selva, jo volia endreçar el llibre a la intel·lectualitat gironina.

La meva idea era donar en facsímil tots els manuscrits coneguts precedits de l'estudi històric i literari que En J. Massó i Torrents i En Nicolau d'Olwer, farien en col·laboració.

Acceptada la comanda, de seguida En Nicolau d'Olwer es posà en quest dels manuscrits, fossin allà on fossin, per tal d'anotar-los i fotografiar-los.

Els clixés així obtinguts, s'arxivaren en el pis d'estudi que la I. P. tenia a la Plaça de la Cucurulla, on romangueren fins que les revolucions de la guerra els en tragueren.

No sé ben bé què els esdevingué durant llur esgarriament, però la resultant ulterior ho diu prou clar. Es veu que no foren degudament custodiats, puix que aquells materials tan curosament aplegats, estigueren a l'abast de mans llargues mogudes per consciències deixatades, poc respectuoses de ço d'altri, com les que ara imperen. Aleshores, prescindint de la pertinença de l'arreplec, que era de la I. P., un profitaire en disposà abusivament i el mal encaminà premeditadament, fent-lo víctima i testimoni dels temps que corren i de llur novella moral pública, car ço que jo havia destinat a honrança dels meus veïns de La Selva, l'intrús ho llançà estrafet a la Mediterrània meridional (Vegeu pàg. 152).

Bíblia de Sant Pere de Roda

Dintre del criteri que regia aquesta Secció de Bibliografia Catalana, reproduïrem d'aquella Bíblia els folis més interessants per llurs miniatures.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA
 CONCURSOS PATXOT I FERRER

Estudis Històrics, Polítics i Socials

Josep Ma. ROCA : *Johan I d'Aragó*. — Premi del VIè. Concurs, 1925. Barcelona, 1929.

Prof. MARINESCO, de la Universitat de Cluj (Romania) : *La politique orientale d'Alphonse V d'Aragon, roi de Naples (1416-1458)*. Premi del VIIIè. Concurs, 1927.

Aquest llibre ja era tot en galerades i mancaven solament els dos capítols finals, en mans de l'autor, quan esclatà la guerra civil i el malaurat autor quedà tràgicament colgat en les brutalitats del seu país envaït. Fins anys després no el retrobarem i el llibre pogué reprendre-se enmig d'entrebancs de tota llei.

S. Hutchinson HARRIS : *The Doctrine of Personal Right*. Premi del XIIIè. Concurs, 1932. Barcelona, 1935.

Josep A. VANDELLÓS i SOLÀ : *La Immigració a Catalunya*. Premi del XVè. Concurs, 1934. Barcelona, 1935.

Lluís CREUS i VIDAL : *La Immigració a Catalunya*. Premi del XVè. Concurs, 1934. Barcelona, 1935.

Aquest llibre ja imprés i a punt de sortir, fou destruït per la por que seguia l'entrada dels franquistes a Barcelona, durant la guerra civil. Ni l'autor, En Creus i Vidal, ni la impremta Altés, no hi perderen materialment res, puix que l'un ja en tenia cobrat el premi i l'altra la impressió ; en canvi els Concursos Patxot i Ferrer, perderen temps i diners. Per això es proposen tornar-lo a imprimir, car és un document d'època que s'ho val i per tal que, almenys, en perduri el text, ja que s'han perdut altres coses morals en aquella destrucció cerval. Amb la reimpressió, els Concursos Patxot i Ferrer segurament calmaran els escrúpols de consciència que l'autor i l'impressor, catòlics vistosos, poguessin tenir respecte a la destrucció de coses que els interessaven i que no els pertanyien. També així quedarà desfet el mal intent dels qui consumaren premeditadament aquella destrucció. La por no és cap dret, sinó la fallida de si mateix.

GUAITANT ENRERA

ALTRES PUBLICACIONS

ESTUDIS UNIVERSITARIS CATALANS

Revista: Segona època. Vols XI a XVII (1932 a 1938).

Sèrie Monogràfica:

Volum I. — J. MILLÁS i VALLICROSA: *Assaig d'Història de les idees Físiques i Matemàtiques a la Catalunya Medieval*. Barcelona, 1931.

Vol. II. — FR. BARTOMEU F.-M. XIBERTA O. C.: *Guiu Terrena, Carmelita de Perpinyà*. Barcelona, 1932.

Josep de C. SERRA RÀFOLS: *Forma Conventus Tarraconensis*. (Baetulo-Blanda). Barcelona, 1928.

Ferran de SEGARRA: *Sigillografia catalana*. Vol. III (làmines). Barcelona, 1932.

Dr. Carles CARDÓ: *La nit transparent*. Barcelona, 1935.

Conferències sobre la Universitat de Barcelona organitzades per l'Associació Professional d'Estudiants de Dret i donades a l'Ateneu Barcelonès. Barcelona, 1935.

A. de RIQUER i F. MATHEU: *Lo Rossinyol*. Edició limitada a 80 exs. Barcelona, 1948.

Ramon d'Abadal: *Els Diplomes Carolingis a Catalunya*. Aquest llibre també fou víctima de la guerra, però l'autor ha pogut reprendre'l posteriorment.

Ia. part. Genève, 1926-1950. Hi ha una impressió que duu el peu d'impremta, Barcelona, 1926-1950, destinada a l'I. E. C., Secció Històrico-Arqueològica. Memòries, vol. II.

IIa. Part. Genève, 1952. Impressió I. E. C., Barcelona, 1952.

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

Eduard FONTSERÈ : *La tramuntana empordanesa i el mestral del Golf de Sant Jordi*. Homenatge a la vuitantena de l'autor. Genève, 1950.

Dr. WILLIEMSEN : *Leges Palatinæ* de Jaume II de Mallorca. Era imprès i compaginat després de molts encallaments i dubtes de l'autor. Els materials foren escampats o destruïts en part durant la guerra civil, raó per la qual la I. P. ha desistit de reprendre tal publicació.

Liber Feudorum. En Valls i Taberner proposà la seva publicació i treballava en l'ordenació quan la guerra ho esbullà tot.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

(A despesa de la INSTITUCIÓ PATXOT)

Durant la dictadura alfonsina de Primo de Rivera, la Institució Patxot continuà a càrrec seu les publicacions de l'I. E. C. que la dictadura no osà dissoldre, però que volgué ofegar per falla de mitjans materials.

Aleshores vaig suggerir a l'I. E. C., per tal de donar fe de vida amb una major freqüència, que cada Secció iniciés la publicació d'una sèrie de *Memòries* en les quals s'encabirien treballs monogràfics curts. Aquesta proposta meva fou acceptada.

Anuari. — Vol. VII (1921-1926). Barcelona, 1931.

Secció Filològica

Memòries, Vol. I. Barcelona, 1926.

Butlletí de Dialectologia Catalana. Vols. XIII (1925) a XVIII (1930).

Diccionari Aguiló. Vols. VI (1929) i VII (1931). Barcelona.

GUAITANT ENRERA

Secció Històrico-Arqueològica

Memòries, Vol. I, Fasc. 1, 2 i 3 (1927).

Vol. II. Ramon d'ABADAL: *Els Diplomes Carolingis a Catalunya*.
Ia. Part. Barcelona, 1926.

IIa. Part. Barcelona. 1952.

Vol. III. J. PUIG i CADAFAI: *La Geografia i els Orígens del Primer Art Romànic*. Barcelona, 1930.

Secció de Ciències.

Vol. I. Fasc. 1 i 2, 1927.

Arxiu de Ciències

Joan CADEVALL: *Flora de Catalunya*. Vol. IV. Barcelona, 1932.

Eduard FONTSERÈ: *La Tramuntana i el Mestral del Golf de Sant Jordi*.

Homenatge a la vuitantena de l'autor. Barcelona, 1950.

Desautorització:

A. GRIERA: *Gramàtica Històrica del Català Antic*. Barcelona, 1931.

La Secció Filològica de l'I. E. C. en reprendre la publicació del Butlletí de Dialectologia Catalana, es trobà amb aquest llibre que considerà que no encaixava prou i el deixà de banda.

Per tal de resoldre el conflicte, la I. P. oferí a Mn. Griera de subvenir a la publicació del llibre, però amb la prohibició formal i estricta de no figurar enlloc el nom de la I. P.

Malgrat això, Mn. Griera prescindí de la prohibició i el nom de la I. P. figura abusivament en la portada. Per tant, jo prego als bibliògrafs que prenguin bona nota d'aquesta desautorització i als posseïdors del llibre, que esborrin de la portada el nom de la I. P. (Vegeu pàg. 170).

INSTITUCIÓ PATXOT DE CATALUNYA

PUBLICACIONS ANTERIORS

R. PATXOT i JUBERT: *Meteorologia Catalana. Observacions de Sant Feliu de Guíxols*. Resultats del 1896 (parcial) al 1905.

Primera part. — Resums mensuals i anyals del 1897 al 1905.

Segona part. — Destriament dels resultats. Factors meteorològics. Climatologia local.

Apèndix. — Materials per a la pluviometria Catalana. Barcelona, 1908.

R. PATXOT i JUBERT: *Pluviometria Catalana*. Resultats del quinquenni 1906-1910. Publicats amb la col·laboració dels Observadors de Catalunya. Sant Feliu de Guíxols, 1912.

L'OBSERVATORI DE ST. FELIU DE GUÍXOLS, L'ANY 1896.